

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Вищого навчального закладу
Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»
08 липня 2015 року № 152-Н
Форма № П-4.04

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

Навчально-науковий інститут харчових технологій, готельно-ресторанного
та туристичного бізнесу
Форма навчання заочна
(денна, заочна, заочно-дистанційна)

Кафедра туристичного та готельного бізнесу

Допускається до захисту
Завідувач кафедри

_____ Г. П. Скляр
(підпис, ініціали та прізвище)

« ____ » _____ 2021 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

*на тему: «Розвиток туризму у Львівській області:
стан та перспективи»*

*зі спеціальності 242 «Туризм»
освітня програма «Туризм» ступеня бакалавра*

Виконавець роботи Струкова Марина Віталіївна
(прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис, дата)

Науковий керівник к.е.н., Карпенко Юрій Вікторович
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис, дата)

Полтава – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.ПЕРЕДУМОВИ ТА ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	5
1.1 Соціально-економічні чинники розвитку туризму в регіоні	5
1.2 Природно-ресурсна база розвитку туризму в регіоні.....	13
1.3 Історико-культурні ресурси регіону як чинник розвитку туристичної діяльності.....	25
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	37
2.1.Організація туристичної діяльності в регіоні	37
2.2. Особливості розвитку туристичної інфраструктури в регіоні.....	47
2.3. Основні напрями вдосконалення розвитку туризму в регіоні	59
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70
ДОДАТКИ.....	74

ВСТУП

На сьогоднішній день туризм є однією з високодохідних, швидкопрогресуючих, привабливих галузей світового господарства, яка відіграє важливу роль в стимулюванні соціально-культурного, політичного і фізичного розвитку, сприяє підвищенню економічного добробуту громадян своєї країни. Роль туризму багатогранна. Він сприяє підвищенню зайнятості населення, розвитку ринкових відносин, міжнародному співробітництву, залученню громадян до пізнання багатой природної та історико-культурної спадщини краю, збереженню екологічної рівноваги. Сьогодні для багатьох країн туризм вже став провідним джерелом доходів.

Вигідне географічне положення України і наявність сприятливих факторів дозволяють стверджувати про значні перспективи розвитку туризму. Однак, маючи великий потенціал, Україна не розвиває ринок туристичних послуг в повному обсязі, хоча є однією з провідних країн Європи за рівнем забезпеченості природними та історико-культурними ресурсами. Складна політична та економічна ситуація в Україні стримує розвиток туристичної індустрії. Ситуація невизначеності відлякує потенційних іноземних туристів. А отже, для покращення ситуації потрібно, в першу чергу, вести грамотну інформаційну політику, спрямовану на створення позитивного іміджу країни.

Метою даної кваліфікаційної роботи є обґрунтування заходів, щодо розвитку туризму у Львівській області.

Досягнення та реалізація поставленої у роботі мети потребує вирішення таких завдань:

- охарактеризувати соціально-економічні чинники розвитку туризму в регіоні;
- дослідити природно-ресурсну базу розвитку туризму в регіоні;
- дослідити історико-культурні ресурси регіону як чинник розвитку туристичної діяльності;

- здійснити оцінку організації туристичної діяльності в регіоні;
- з'ясувати особливості розвитку туристичної інфраструктури в регіоні;
- визначити основні напрями вдосконалення розвитку туризму в регіоні.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є процеси розвитку туризму в регіоні.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні та практичні аспекти дослідження розвитку туризму України, зокрема у Львівській області.

У роботі використано такі наукові методи дослідження: методи аналізу і синтезу, порівняння, групування даних, графічного моделювання та розрахунку.

Інформаційну базу кваліфікаційної роботи склали Закони України, Кодекси України, Постанови Уряду, Кабінету міністрів України й інші правові акти, інформація Державного комітету статистики України, наукові статті, монографії, а також матеріали мережі Інтернет.

Результати дослідження доповідались на кафедральному круглому столі студентів та аспірантів «Туризм і молодь – 2020» (м. Полтава, 20 грудня 2020 р.), який проводився у Вищому навчальному закладі Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

Галуззю застосування результатів кваліфікаційної роботи є практична діяльність підприємств туристичної сфери України. Дана кваліфікаційна робота дасть змогу ознайомитися з туристичним багатством Львівської області. Визначити які є проблеми та недоліки на сьогодні, а також знайти основні напрями вдосконалення розвитку туризму в регіоні.

РОЗДІЛ 1. ПЕРЕДУМОВИ ТА ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

1.1 Соціально-економічні чинники розвитку туризму в регіоні

В сучасному світі туризм відіграє важливу роль в формуванні економічної стабільності будь якого регіону, в тому числі і на території України. Економічна та соціальна значущість туризму визначається тим, що туристична діяльність сприяє розвитку економіки, розвиваючи такі галузі промисловості як сільське господарство, торгівля, будівництво, зв'язок, виробництво товарів широкого попиту, сприяє зайнятості населення, зростанню потенційного та реального валового внутрішнього продукту країни, є вагомим джерелом валютних надходжень і засобом забезпечення позитивного сальдо платіжного балансу країни. Окрім прибутку, туризм став значущим чинником посилення престижу країни. А також туризм сприяє підвищенню освітнього рівня жителів країни.

Туризм – це особливий вид споживання матеріальних та духовних благ, послуг і товарів, що виокремлюється в самостійну галузь народного господарства [41]. Він є одним із найперспективніших напрямків соціально економічного розвитку країни та її регіонів .Однак на сьогодні розвиток туризму стримується безліччю чинників, серед яких можна відокремити недосконалість законодавчої бази, обмеженість асортименту запропонованих послуг, відсутність коштів на реконструкцію пам'яток історії та архітектурного мистецтва, надання повноцінної інформації щодо можливих туристичних маршрутів тощо.

Вивчення наукових праць з питань розвитку та функціонування туристичного ринку в Україні показало, що на сьогоднішній день не існує єдиного підходу щодо класифікації чинників, які визначають рівень розвитку туризму в країні та її регіонах.

Розвиток туризму здебільшого залежить від певного комплексу умов: природно-географічних, історико-політичних, соціально-економічних, демографічних, що склалися у суспільстві, і їх визначальних чинників [28]. Кожна передумова розвитку туризму може бути охарактеризована низкою чинників. Тому при аналізі чинників, що впливають на розвиток туризму, необхідно враховувати їх класифікацію. На жаль, донині серед вчених відсутня єдиність у цьому питанні.

Головні пріоритети реформ які зараз відбуваються в Україні у сфері туризму полягають у збереженні природної та культурної спадщини, підвищенні її привабливості для туристів (вітчизняних і іноземних), створенні іміджу України як туристично-розвиненої держави зі стабільною економікою та політичною ситуацією.

Визначимо найголовніші туристично-рекреаційні чинники розвитку Львівської області: вигідне транспортно-географічне положення; сприятливі природно-кліматичні умови; наявність природних та рекреаційних ресурсів; визначні історичні та культурні пам'ятки; наявність організацій, які сприяють розвитку туризму; велика санаторна-курортна база.

Зважаючи на вищевказане можемо припустити, що Львівська область завдяки своєму географічному розміщенню має гарний потенціал для розвитку туризму в своєму регіоні.

Львівська область – розташована на заході України. Область межує на півночі і північному сході з Волинською і Рівенською областями, на сході і південному сході з Тернопільською і Івано-Франківською областями, на півдні із Закарпатською областю. На заході проходить частина державного кордону України з Польщею (рис. 1.1.1).

На рис. 1.1.1. зображено географічне положення Львівської області. Область утворена 27 листопада 1939 р. Площа області складає 21,8 тис. км². За цим показником Львівщина займає 9 місце серед областей України. Вона вважається однією з найрозвиненіших областей країни в економічному, туристичному, культурному та науковому напрямку.

Рис.1.1.1 Географічне положення Львівської області [39]

Львівська область складається з 7 районів: Львівський, Дрогобицький, Червоноградський, Стрийський, Самбірський, Золочівський, та Яворівський райони (рис.1.1.2).

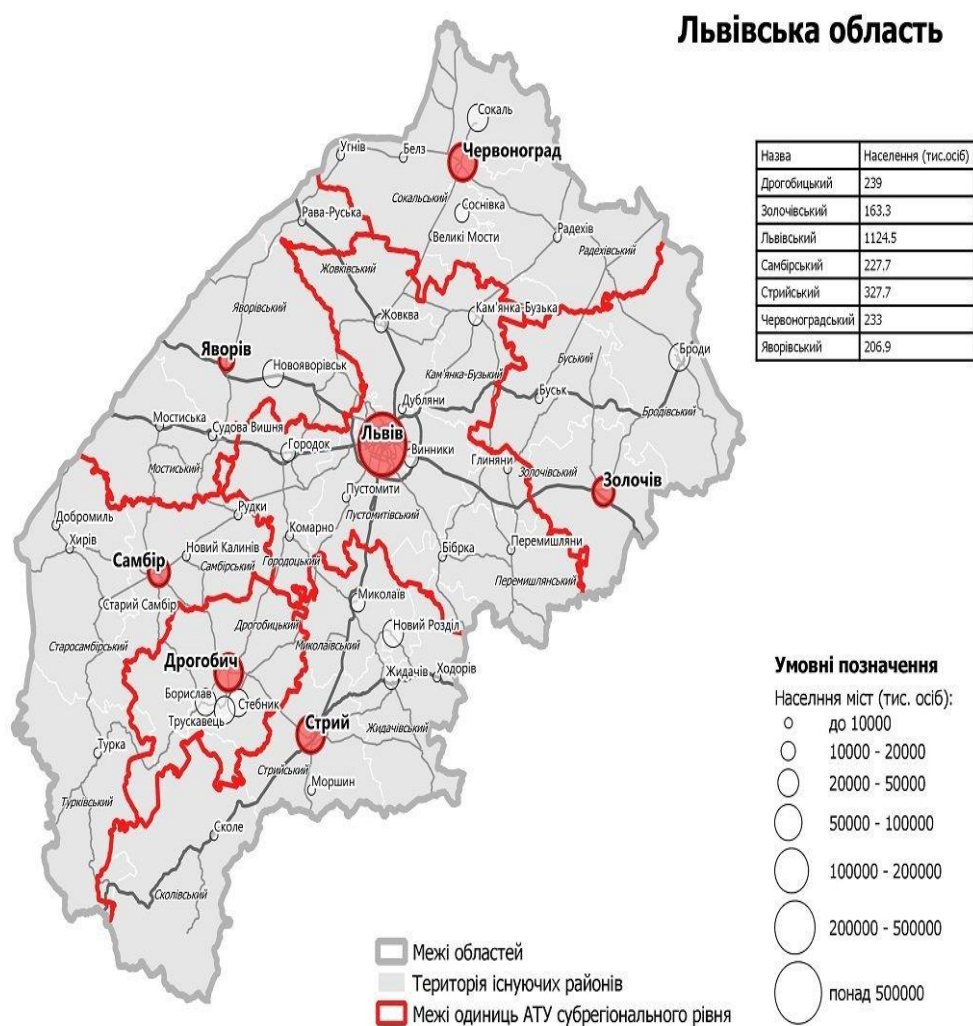

Рис.1.1.2 Адміністративно-територіальний устрій Львівської області [17]

На рис. 1.1.2 ми бачимо адміністративно-територіальний розподіл Львівської області на райони.

Обласний центр Львівщини – місто Львів. Львівська область поділяється на 20 районів, має 41 місто, 36 селищ міського типу, 1871 сільський населений пункт. Безумовно, що однією з найважливіших передумов розвитку туризму на певній території є населення, що одночасно виступає і як середовище розвитку, формуючи разом із природою й економікою цілісну територіальну соціально-економічну систему, і як суб'єкт туристичної діяльності. Розглянемо основні демографічні показники Львівщини (табл. 1.1.1).

Станом на 1 квітня 2020 р. населення Львівщини складає 2 мільйони 490 тисяч людей.

Таблиця 1.1.1

Основні демографічні показники Львівської обл. [10]

Показники	Січень-березень 2020	Січень-березень 2019
Чисельність наявного населення(за оцінкою)на 1 квітня	2508671	2517752
Середня чисельність наявного населення	2510377	2519887
Чисельність постійного населення (за оцінкою)на 1 квітня	2490301	2499382
Середня чисельність постійного населення	2492007	2501517
Загальний приріст, скорочення(-) населення	-3413	-4269
Природний приріст, скорочення(-) населення	-3262	-3979
Кількість народжених	4998	5234
Кількість померлих	8260	9213
з них дітей у віці до 1 року	36	26
Міграційний приріст, скорочення(-) населення	-151	290

Аналізуючи дані у таблиці 1.1.1, бачимо що, згідно зі статистикою, за перші три місяці 2020 р., чисельність населення Львова і області зменшилася на 3413 осіб. Також бачимо, що з січня по березень 2020 року у Львівській області народилося 4998 немовлят. А це – на 236 дітей (на 4,5%) менше, порівняно з аналогічним періодом 2019 р.

Кількість померлих в області також зменшилась на 953 особи (на 10,3%) і становила 8260 осіб у 2020 р. На 100 випадків смертей припала 61 живонароджена дитина. Відтак, природне скорочення населення у Львові та області становило 3262 особи. Тоді як торік це було 3979 мешканців Львівщини [10].

Станом на 1 квітня 2020 р. зареєстрували 2068 одружень за перший квартал. Це число на 397 пар (16,1%) менше, ніж у січні – березні 2019 р.

Статистичні дані також показують, що за останні 10 років мешканці

Львівщини стали жити трохи довше. Так, якщо у 1995 р. середня тривалість життя становила 69,7 років, то у 2018 р. – це 73,3 роки. Довше живуть жінки – у середньому до 78,8 років. Чоловіки здебільшого помирають у віці 68,3 роки.

Середній вік населення Львівської області також збільшився за останні 10 років (рис. 1.1.3).

Рис.1.1.3 Середній вік населення Львівської обл. [9]

Дані рис. 1.1.3 свідчать, що на 1 січня 2020 р. середній вік становив 40 років, і порівняно з початком 1989 роком збільшився на 5 років.

За даними Всеукраїнського перепису населення, на території області проживають представники понад 100 національностей і народностей. У

національному складі населення області переважають українці (89,5 %). У гірській частині проживає етнічна група українців – бойки. Росіяни (7,6 %) живуть переважно у містах. Проживає незначна кількість поляків, євреїв, білорусів та інших.

Низький рівень народжуваності, висока смертність людей перед- і пенсійного віку і, як результат, одна з найнижчих тривалість життя населення (приблизно 65 років) мають у своїй основі одну важливу причину – українське незадовільний рівень життя населення. За рівнем річного ВВП на душу населення (близько 2,6 тис. дол. США) українці на пострадянському просторі мають кращі показники тільки від молдаван. Йдеться про надзвичайно низькі доходи загальної маси українців. Реальні доходи знизилися настільки, що їх не вистачає не тільки на відтворення працюючих, а й на просте біологічне відтворення. Фактично через постійне погіршення матеріального становища більшість сімей в Україні переорієнтовується на малодітність.

Доходи населення Львівської області у 2019 р., становили 217,0 млрд грн, або 5,9 % від загальної суми доходів населення України. У 2019 р. наявний дохід населення Львівської області становив 165,4 млрд грн. Наявний дохід у розрахунку на одну особу становив 65,7 тис. грн (в Україні – 67,5 тис. грн), за цим показником область серед регіонів держави посіла 7 місце. Реальний наявний дохід, визначений з урахуванням зростання споживчих цін, у 2019 році відносно 2018 р. зріс на 7,2 % (в Україні – на 6,5 %). У структурі доходів у 2019 р. найбільшу частку формує заробітна плата – 44,4 %, близько третини становлять соціальні допомоги та інші одержані поточні трансферти – 31,6 %. П'яту частину доходів забезпечує прибуток та змішаний дохід – 22,0 %.

Обсяг витрат населення Львівської області у 2019 р. становив 238,9 млрд грн (6,3 % від загальної суми витрат населення України). У структурі витрат понад 90 % становлять витрати на придбання товарів та послуг [10].

В останні роки в області відбуваються позитивні зміни, закріплюються тенденції економічного зростання, підвищується конкурентоспроможність економіки. Частка області в загальнодержавному обсязі промислового

виробництва становить майже 3%. За цим показником Львівщина займає 9 місце серед областей України. За темпами приросту обсягів продукції промисловості область займає 3 місце в цілому по Україні. Більше половини промислового виробництва області забезпечують харчова промисловість, переробка сільськогосподарської продукції, машинобудування, виробництво та розподілення (транспортування) енергоносіїв.

Серед міських поселень – поліфункціональні (Львів, Дрогобич, Стрий), з перевагою промислово-економічної функцій (Червоноград, Новий Роздол, Новояворівське, Стебник), організаційно-господарської функцій місцевого значення (Ходорів, Золочив, Радехів, Самбір), рекреаційних функцій (Трускавець, Моршин, Великий Любін, Немирів, Славське) торгово-прикордонних функцій (Мостиська). Великі і середні міста стали осередками маятникових трудових поїздок населення (до Львова щодня мігрує близько 140 тис. осіб). Львівська область багата трудовими ресурсами. У народному господарстві зайнято 1284 тис. осіб. Частина трудових ресурсів у промисловості становить 37,9 %, будівництві – 8,1 %, на транспорті та у зв'язку – 7,2 %, у сільському господарстві – 13%, невиробничій сфері – 25 %.

Розглянемо галузі промислової діяльності Львівської області. За даними 2020 року .До них належать: добувна промисловість і розроблення кар'єрів ; переробна промисловість (харчова, текстильна, дерево-переробна, нафтопереробна, фармацевтична, металургійна, машинобудівна); ,постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря.

З вище вказаного виходить що Львівська область має дуже розгалужені економічні зв'язки з усіма областями України, великими економічними районами, із зарубіжними країнами.

Отже, на розвиток туризму у Львівському регіоні впливають соціально економічні чинники такі як рівень соціально-економічного розвитку регіону, рівень розвитку туристичної та транспортної інфраструктури, наявність туристичних ресурсів, населення, як виробник та споживач туристичних послуг.

1.2 Природно-ресурсна база розвитку туризму у Львівській області

Львівська область розташована на крайньому заході країни. Крайня західна точка – село Мігово Самбірського району ($22^{\circ}43'$ східної довготи), південна – село Ялинкувате Стрийського району ($48^{\circ}45'$ північної широти), східна – село Нем'яч Золочівського району ($25^{\circ}24'$ східної довготи) та північна – село Пісочне Червоноградського району ($50^{\circ}46'$ північної широти) [15].

Розглянемо рельєф Львівської області (рис. 1.2.1).

На рис. 1.2.1. бачимо, що північна частина області лежить у межах Волинської височини, Малого Полісся та Подільської височини, відокремлена долиною Дністра від Передкарпаття. На південному заході області розташовані хребти Українських Карпат. Північна частина області розташована в лісостеповій зоні. Має сприятливі умови для розвитку сільського та рекреаційного господарства.

Надра Львівської області багаті на корисні копалини. Найбільше значення мають паливно-енергетичні та сировина для хімічної промисловості [5].

Горючі корисні копалини представлені нафтою та природним газом (Передкарпатська нафтогазоносна область), кам'яним вугіллям (частина Львівсько-Волинського басейну), торфом. Значні поклади калійної та кам'яної солі (Передкарпатський соленосний басейн, у тому числі Стебницьке родовище калійної солі), сірки (Передкарпатський сірконосний басейн), озокериту (Бориславське родовище озокериту). Важливе значення мають запаси природних будівельних матеріалів (гіпсу, вапняку, мергелю, пісковиків, глини, у тому числі цементної). Є велика кількість різноманітних джерел мінеральних вод, а також лікувальної грязі. В цілому область добре забезпечена мінерально-сировинними ресурсами.

Клімат Львівської області помірно-континентальний [30]. Він формується в основному під впливом Атлантичного океану (значна кількість опадів, швидка зміна погоди тощо), а також континентальних повітряних мас.

Рис.1.2.1 Рельєф Львівської області [39]

Зима відносно тепла, з частими відлигами, літо тепле, але не жарке, іноді прохолодне (особливо у Карпатах), з великою кількістю хмарних і дощових днів. У горах клімат значно суворіший, спостерігається зниження температури з висотою (на 100 м висоти більше $0,5^{\circ}\text{C}$). Пересічна температура січня $-3,9^{\circ}\text{C}$ на Малому Поліссі, $-4,7^{\circ}\text{C}$ на Подільській височині, $-4,1^{\circ}\text{C}$ на Передкарпатті, $-6,1^{\circ}\text{C}$, $-6,6^{\circ}\text{C}$ у Карпатах; липня відповідно $+18,2^{\circ}\text{C}$, $+18,7^{\circ}\text{C}$, $+18^{\circ}\text{C}$ та $+16^{\circ}\text{C}$, $+15^{\circ}\text{C}$. Тривалість без морозного періоду 260-270 днів на рівнині й 140-150 днів у горах. Сума активних температур 2398°C .

Кількість опадів на малому поліссі 641-742 мм на рік, передкарпатті –

685-773 мм, у горах – до 1000 мм. Максимальна кількість (60 %) випадає протягом травня-вересня. Найбільш дощові літні місяці. В Карпатах дощі інколи випадають у вигляді злив, які іноді призводять до катастрофічних паводків (рис. 1.2.2).

Рис.1.2.2 Паводки в Львівській області [33]

На рис.1.2.2 відображена негода яка відбувалася в червні 2020 р. на Львівщині.

Сніговий покрив нестійкий, встановлюється в грудні, сходить у березні. Найбільша його висота у лютому (30-40 см на рівнині й 50-40 см у горах). Серед несприятливих кліматичних явищ – тумани, ожеледь, зливові дощі з градом, сильні вітри, весняні заморозки. Більша частина Львівської області лежить у вологій, помірно теплій агрокліматичній зоні, лише південно-західна частина – у Карпатському агрокліматичному районі вертикальної кліматичної зональності.

Територією області течуть 8950 річок, з них 216 довжиною понад 10 км. кожна. Головна річка-Дністер (довжиною у межах області 250 км.), його притоки: Бистриця, Стрій, Свіча (праві), Стривігор, Верещиця (ліві). Вона бере

початок у Карпатах і впадає у Чорне море, перетинаючи на своєму шляху по Україні й Молдові чотири історико-географічні регіони: Галичину, Поділля, Буковину й Бессарабію (рис.1.2.3).

Рис.1.2.3 Річка Дністер [34]

До басейну Чорного моря належать також р. Стир (приток Прип'яті), до басейну Балтійського моря – західний Буг та його притоки Полтава і Рата, а також вишня і Шкло (притоки Сану). Живлення річок дощове (50 %), снігове (37 %) та підземне (13 %).

На території області багато невеликих озер, найбільші Янівське, Дроздовицьке і Любінське. Збудовано більше 1200 водойм загальною площею водного дзеркала більше 60 тис. га.

Річки й водойми використовують для промислового, комунального водопостачання та риборозведення. Львівська область розташована в межах Західно-Поліської, західно лісостепової, Передкарпатської передгірної та Карпатської агрогрунтових провінцій. У північній її частині переважають дерново-підзолисті ґрунти (Мале Полісся), у північно східній чорноземи, в центральній сірі лісові, опідзолені, в Карпатах – буроземні ґрунти. В долинах річок – лучні, лучно-болотні ґрунти. Найбільш поширені сірі лісові, темно-сірі опідзолені (60 % площі області). Ерозійно небезпечних земель 70 % (в рівнинній частині 60 %, в гірській не залісеній – 90 %).

Львівська область лежить у межах Центрально-Європейської широколистянолісової геоботанічної провінції та Східно-Європейської широколистянолісової геоботанічної провінції. Природна рослинність представлена лісовим, лучним і болотним угрупованням.

Львівська область відноситься до найбільш лісистих регіонів України. Ліси займають 31,8 % її території, тоді як у середньому по Україні цей показник складає 15,7 %, що майже удвічі менший. Ліси на Львівщині займають площу 694,6 тис. га, що становить понад 8 % загальної площі лісів держави. В гірських та північних районах великі масиви лісів: соснових і сосново-дубових на Малому Поліссі та буково-соснових на Розточчі, буково-дубових, грабово дубових на Подільській височині, дубово-буково-ялицевих на Передкарпатті, букових і ялинових у Карпатах (рис. 1.2.3).

На рис. 1.2.3 наведено види лісів Львівської області у відсотковому значенні.

Основні породи: сосна (23,8 % площі лісів), ялина (15,6 %), бук (18,2 %), дуб (18,6 %). Загалом для лісів Львівщини характерна різноманітність деревних порід, що дає змогу формувати найбільш стійкі і продуктивні змішані насадження, задовольняти найрізноманітніші потреби в лісовій продукції.

Лучна рослинність збереглася лише у заплавах річок (заливні луки), на схилах балок і ярів (суходільні луки), в горах (після лісові та високогірні луки).

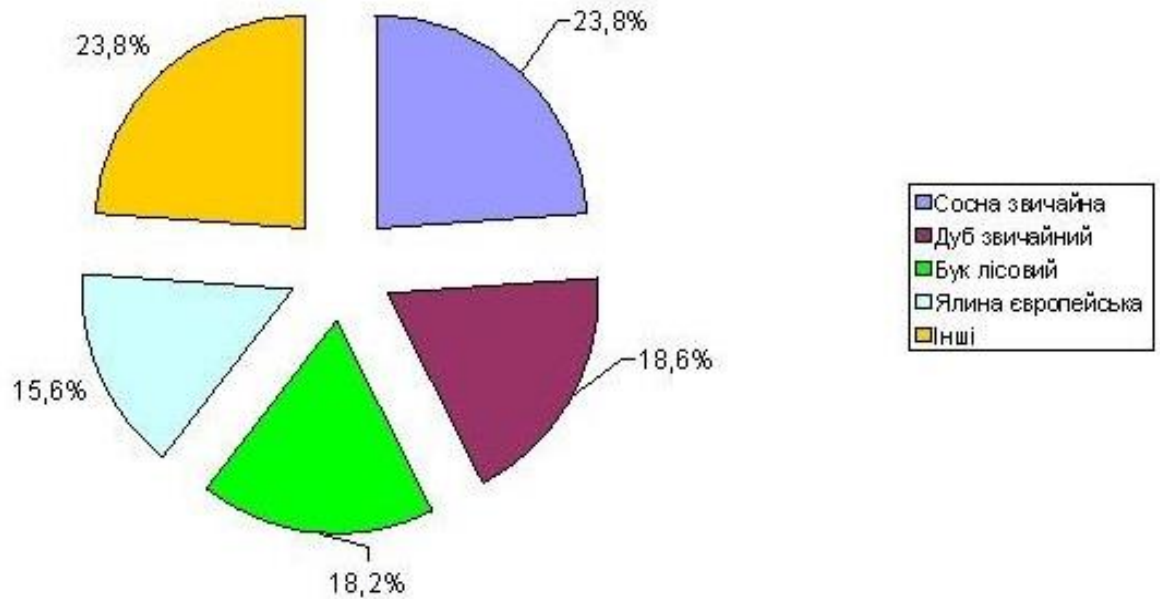

Рис.1.2.3 Розподіл лісів Львівської області за переважаючими породами [25]

В області налічується 400 територій і об'єктів природно заповідного фонду (площа 60,2 тис. га), в тому числі заповідники Розточчя, заказники ландшафтні Бердо, Пікуй, Стариці Дністра, ботанічні Волицький заказник та Лешнівський заказник, зоологічний діброва, лісові Лопатинський заказник та Сколівський заказник, гідрологічні Потелицький заказник та Чайковицький заказник (всеукраїнського значення), ботанічний сад Львів, 2 дендрологічні парки; 23 заказника, 240 пам'яток природи, 55 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва (всі-місцевого значення), 61 заповідне урочище.

Природно-ресурсний та історико-культурний потенціал у поєднанні з вигідним географічним положенням у центрі Європи створюють передумови для пріоритетного розвитку системи санаторно-курортного лікування, туризму та відпочинку, орієнтованих як на внутрішніх споживачів, так і на іноземних. У сфері санаторно-курортного обслуговування діє 81 санаторій та пансіонат з лікуванням (63,7 % від загальної кількості закладів оздоровлення та відпочинку області). На них припадає 17.6 тис. місць (93,5 % від загальної кількості), де у 2001 р. оздоровилось 216,8 тис. осіб.

Лікувальна мінеральна вода займає провідне місце в структурі дозвілля

регіону. На території Львівської області розташовані курорти Трускавець, Східниця, туристичною родзинкою яких є мінеральна вода «Нафтуся». В зоні поширення лікувальних розсолів з високим вмістом сульфатів розташований курорт «Моршин». Розглянемо їх детальніше.

Трускавець – унікальний бальнеологічний курорт розташований в передгір'ї Карпат, є мальовничим куточком України. Трускавець курорт славиться мінеральними водами, яких налічується 14 джерел, покладами «гірського воску»-озокериту, трускавецькою сіллю «Барбара» (рис. 1.2.4).

Рис.1.2.4 Санаторій «Трускавець» [36]

Головною мінеральною водою Трускавця, по праву, вважається «Нафтуся». Це «жива вода», аналогів якій у світі немає. Офіційною датою народження курорту вважається 1827 р. Хоча властивості лікувальних вод Трускавця відомі здавна. В перше їх описав королівський лікар Войцех Очко ще в 1578 р. Трускавець оздоровлює понад 350 000 відпочиваючих за рік, щомісячно тут відпочиває в середньому 13 000 гостей, з яких понад 2 500

іноземці [24].

Курорт Східниця-бальнеологічний курорт. Ще зовсім недавно про це невеличке селище знало не так вже й багато українців. Оточене красивими карпатськими горами, омите кришталево чистою гірською водою, воно розкинулось в лоні чудової та недоторканої природи. З року в рік, відколи унікальні лікувальні властивості підземних джерел знайшли своє підтвердження, назва Східниця ставала все більш популярною та впізнаваною. А саме селище відвідувало все більше й більше туристів, бажаючих оздоровитись та насолодитись красою тамтешньої природи (рис. 1.2.5).

Рис.1.2.5 Курорт Східниця [22]

І сьогодні курорт Східниця по праву вважається одним із найкращих та наймальовничіших куточків для лікування та відпочинку. Сьогодні на території курорту відкрито вже 38 джерел лікувальних вод та 17 свердловин з підземними водами різного фізико-хімічного складу. Їхні унікальні

властивості досліджені та підтверджені не лише експертизами. Дивовижні властивості цих вод відомі кожному, хто хоча б раз побував тут та спробував їх [18].

На курорті з найбільш відомиших мінеральних вод курорту є: слабомінералізовані по типу «Нафтуся»; вода з високим вмістом заліза; лужні мінеральні води по типу «Боржомі». Санаторії Східниці (а також нові СПА-готелі з лікувальною базою і бюветами мінеральних вод) спеціалізуються в основному на лікуванні захворювань нирок і сечовивідних шляхів, хвороб органів травлення та обміну речовин.

Курорт Моршин. Бальнеологічний курорт, розташований в м.Моршин.
(рис. 1.2.6).

Рис.1.2.6 Курорт Моршин [21]

Основні лікувальні фактори Моршина унікальні по хімічному складу і концентрації хлоридно-сульфатні натрієво-магнієво-калієві і хлоридно-натрієві мінеральні води, «гірський віск» озокерит, а також ліс і чисте повітря, що благотворно впливають на серцево-судинну, нервову і легеневу системи.

Сучасний Моршин – це великий гастроентерологічний курорт з

розвиненою інфраструктурою санаторіїв, пансіонатів, готелів і приватних клінік. А нещодавно було встановлено, структура природного моршинської води ідентична структурі «святої води»-тієї самої, яку ми беремо в церкві в переддень водохреща. Не дарма за цілющою водою люди їдуть в Моршини з різних куточків світу. Вода з джерел Моршина допомагає при лікуванні захворювань, пов'язаних з сечостатевою системою, кишечником, підшлунковою залозою, нирками

Загальні запаси лікувальної торф'яної грязі у Львівській області, представлений Немировим, Велико-Любинським, Моршинським родовищем та 24 скляним родовищем Шкло, становлять 462 тис. куб. м, що може повністю задовольнити поточні та майбутні потреби на основі функціонування їхніх будинків престарілих [5].

На Львівщині розташоване найбільше в Україні родовище озокериту – Бориславське. Прояви озокериту є також в смт. Стара Сіль.

Крім бальнеологічних ресурсів Львівщина має інші природні рекреаційні Ресурси .Особливий інтерес представляють гірські місцевості, придатні для гірськолижного спорту, зокрема, Славське, Сколе «Плай», Тисовець, Розлуч, Турка та деякі інші. Деякі з них ми розглянемо.

Селище Славське – це один із найпопулярніший зимових курортів України. Знаходиться за 200 метрів від «Перлини Карпат» є 2 підйомники легкої складності довжиною 600 м та 1000 м. Навпроти вікон готелю на г. Погар є 2 підйомники довжиною 700 та 1000 м. На відстані 4 км від готелю, на горі Тросян (висотою 1232 м) – сім підйомників з трасами різного рівня складності, що задовільняють усіх бажаючих-від любителів відпочинку в Карпатах взимку до майстрів гірськолижного спорту. В 10 км від селища знаходиться гірськолижний комплекс, де прокладено близько 9000 м трас різного рівня складності [23] (рис. 1.2.7).

Гірськолижний комплекс «Плай» розташований у Сколівському районі Львівської області біля селища Плав'є (траса Київ-Чоп), підніжжя гірського масиву Плай, на висоті 600 метрів над рівнем моря.

Рис.1.2.7 Гірськолижний комплекс «Славське» [23]

У 2006 р. гірськолижний комплекс «Плай» почався разом із будівництвом першої канатної дороги, біля якої побудували пункт прокату лиж, квиткові каси. Перший лижний сезон на «Плаю» відкрився взимку 2006-2007 рр. У 2007 р. збудували бугельний витяг протяжністю 400 метрів-для початківців. У грудні 2009 р. було закінчено будівництво церкви та музею бойківської та гуцульської культури [3]. На їхньому відкритті 3 січня 2010 р. були присутні тодішній Президент України Віктор Андрійович Ющенко та керівники Львівської обласної державної адміністрації (рис. 1.2.8).

Рис.1.2.8 Гірськолижний комплекс «Плай» [3]

Таким чином, Львівська область володіє достатньою природно-ресурсною базою та має значний потенціал для розвитку таких видів туризму як лікувально-оздоровчий, зелений, екологічний, культурно-пізнавальний та ін. Зважаючи на вищевказане, можемо, припустити що Львівська область в майбутньому буде туристичним регіоном світового значення. Цьому сприяє ефективне та раціональне використання наявного природного-туристичного потенціалу регіону.

У наступному підрозділі нами буде розглянуто історико-культурні ресурси регіону.

1.3. Історико-культурні ресурси Львівської області як чинник розвитку туристичної діяльності

До історико-культурних ресурсів належать об'єкти і явища, які мають суспільно-виховне значення і можуть бути використані для задоволення духовних і пізнавальних потреб рекреантів. До таких ресурсів належать архітектурні й археологічні пам'ятки, пам'ятні місцевості, самобутні обряди й традиції національної культури місцевого населення, фольклор і т. ін., подієві ресурси. Львівська область входить до п'ятірки найпривабливіших та найпопулярніших туристично рекреаційних регіонів України, має надзвичайно високий туристичний потенціал, де ринок послуг відпочинку та оздоровлення є одним з найперспективніших в Україні.

Завдяки великій кількості культурних і архітектурних пам'яток Львів внесений до списку Світової спадщини ЮНЕСКО [35].

Загальна кількість пам'яток історії, археології, містобудування, і архітектури, монументального мистецтва в області налічує 3934 об'єктів [19].

До найважливіших об'єктів Львівщини. належать:

- -Львівський державний історико-архітектурний заповідник;
- -Державний музей-заповідник «Олеський замок»;
- Державний історико-культурний заповідник «Тустань» (залишки наскельної фортеці IX–XIV ст.;
- Державний історико-культурний заповідник «Нагуєвичі»;
- філія Львівського історичного заповідника у Жовкві;
- монастирський комплекс у Крехові;
- давньоруські городища X–XIII ст. у Звенигороді та Стільському;
- Олеський замок XIII–XVII ст.

До найдавніших архітектурних пам'яток Львова відносять-Високий замок, Миколаївська церква, Вірменський собор, пам'ятки в стилі готики, бароко-костьоли кармеліток босих 1644 р. та ін.

На території Львівської області розташовані 5 об'єктів, які включено до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, а саме:

- Ансамбль історичного центру Львова та чотири дерев'яні церкви:
- церква святого Юрія XVI –XVII ст.;
- Пресвятої Трійці 1720 р.;
- Собор Пресвятої Богородиці 1838 р.;
- Зіслання Святого Духа 1502 р.

55 населених пунктів, що мають особливу історичну, культурну, архітектурно-містобудівну і ландшафтну цінність, включено до Списку історично населених місць України.

Як регіон з віковою спадщиною, Львівщина багата на музеї, яких в області налічується понад півтори сотні. Найвідомішими музеями є Національний музей (рис. 1.3.1), Музей-заповідник «Личаківський цвинтар» (рис.1.3.2), Львівський історичний музей, Музей народної архітектури та побуту України, музей етнографії та художнього промислу, літературно-меморіальний музей імені Івана Франка. Розглянемо деякі з них більш детально.

На рис. 1.3.1 зображений Національний музей у Львові ім. Андрія Шептицького. Музей був заснований в лютому 1905 р. греко-католицьким митрополитом Андрієм Шептицьким як приватна фундація під назвою «Церковний музей» для розвитку української культури. Фонди музею налічують понад 170 тис. одиниць збереження, репрезентуючи вікові традиції розвитку української національної культури.

Предметом особливої гордості є найбільша й найповніша в Україні колекція середньовічного українського сакрального мистецтва XII-XVIII ст. Це ікони, скульптура, рукописи і стародруки, декоративна різьба, металопластика та гаптовані церковні тканини. Найбільш багатогранно у збірці музею представлена ікона XIV-XVIII ст., здебільшого з теренів Західної України. Гордістю музейної колекції є низка оригінальних творів Тараса Шевченка.

Рис.1.3.1 Національний музей імені А. Шептицького [32]

Личаківський цвинтар-один з найвеличніших європейських некрополів. Заснований у 1786 р. Тут, від перших років його заснування, ховали відомих діячів культури, мистецтва, науки, а також адміністративну еліту столиці Королівства Галичина і Лодомерія. Перші поховання здійснювалися на території сучасних полів 6, 7, 9, 10, 14. Тут збереглася найстаріша надмогильна плита, датована 1675 р. Личаківський цвинтар поступово став своєрідним музеєм надмогильної скульптури і архітектури під відкритим небом. Зараз кладовище займає 42 га, на території якого є поховання понад 400 тисяч людей. Тут є скульптури і архітектурні споруди відомих майстрів: Гартмана Вітвера, братів Шімзерів, Павла Евтельє та ін. [32].

Рис.1.3.2 Музей-заповідник «Личаківський цвинтар» [29]

В Львівській області розвинене з давніх часів театральне й музичне мистецтво. Тут створено в XIX ст. перший в Україні постійний театр, першу музичну академію, перший український професійний театр. В області діють 10 театрів, серед яких Львівський оперний театр – один з найкрасивіших у Європі (рис. 1.3.3). Львівська національна опера – перлина на мистецькій карті світу та є одним із кращих театрів Центральної Європи та України. Відкрився театр 04 жовтня 1900 р. (перший камінь було закладено у червні 1897 р.) лірико-драматичною оперою «Янек» В.Желенського – про життя карпатських верховинців.

Рис. 1.3.3 Львівський оперний театр [40]

У репертуарі театру є понад п'ять десятків опер, балетів, оперет та концертних програм. Всі опери виконуються мовою оригіналу з одночасним перекладом їх змісту українською мовою (текст демонструється на табло над сценою). Зал театру може вмістити 1 тис осіб.

З приєднанням Західної України до складу СРСР Великий міський театр перейменовано на Львівський державний театр опери та балету [40].

Львівська область також багата на кількість замків, які в ній розташовані. За дослідженнями науковців, тут з давньоруських часів до XVIII ст. було зведено близько дев'яти десятків мурованих оборонних пам'яток, значну частину яких складали замки. В області налічується 10 замків: Бродівський, Добромильський (руїни), Жовківський, Золочівський, Львівський (руїни), Олеський, Свірзький, Старосільський, Підгорецький та

Поморянський.

На сьогодні найпопулярнішим туристичним об'єктом за межами Львова є Олеський замок (рис. 1.3.4).

Рис. 1.3.4 Олеський замок, Львівська обл. [2]

Проїжджаючи трасою Львів-Київ, не можливо не побачити суворий силует замку, який наче нависає з високого пагорба, нагадуючи, що в цього краю-давня і захоплююча історія. Власне про багату історію Олеського замку написано чи не найбільше з поміж усіх історико-архітектурних перлин Львівщини. Тому спробуємо коротко нагадати основні віхи замкової історії.

Олеський замок – це пам'ятка архітектури XIII-XVIII ст. У 2-й пол XV ст. Олеський замок перестав бути оборонною спорудою і перетворився у резиденцію магнатських родів-Даниловичів, згодом Собеських, Жевуських. У 1629 р. в Олеському замку народився майбутній король Польщі Ян III

Собеський.

Сьогодні Олеський замок – частина Львівської галереї мистецтв з багатою експозицією, в якій представлені чудові зразки живопису та скульптури, церковного мистецтва та гобелени, артефакти княжої доби. На жаль, буремна історія не сприяла збереженню у замку більшості його автентичних речей. Проте головне в Олеській твердині – її історична аура з усіма злетами, падіннями, інтригами, амурними трагедіями, тупотом коней і першим криком видатного короля [2].

Другим по популярності можемо привести Підгорецький замок. (рис. 1.3.5). Підгорецький замок-пам'ятка архітектури епохи пізнього Ренесансу і бароко. Замок був збудований на протзі 1635–1640 років під керівництвом архітектора Андреа дель Аква за вказівкою коронного гетьмана Станіслава Конєцпольського. Підгорецький замок вважається одним із найкращих в Європі зразків поєднання ренесансного палацу з бастіонними укріпленнями.

Підгорецький замок розташований на краю рівнинного плато, що на одному з відрогів Вороняків (частина Подільської височини), на висоті 399 м над рівнем моря, неподалік від долини верхів'їв річки Стир. Південна частина плато у цьому місці рівнинна, саме в її бік спрямовані укріплення замку і в'їзна брама, а в бік Бродівської рівнини-палац, з вікон якого відкривається чудовий краєвид. Під час хорошої погоди видимість місцевості на північ, проглядається на десятки кілометрів. Що дуже приваблює туристів.

Замок збудований з цегли і каменю. Між внутрішньою і зовнішньою стінами замку влаштовано каземати. Вимощена гладкими кам'яними плитами покрівля казематів утворює тераси, огорожені балюстрадами. Ці тераси, очевидно, використовувались для прогулянок, а в разі військової потреби – для розміщення гармат. Вістря бастіонів увінчують витесані з каменя-пісковіку витончені сторожові вежі-кавал'єри. Зі сходу, півдня і заходу замок оперізує смуга оборонних укріплень, важливими елементами якої є глибокий, облицьованим каменем рів і земляні вали [16].

Рис. 1.3.5 Підгорецький замок [16]

Цікавий факт: щоб уявити, наскільки велично виглядали ці зали, можна передивитись відому стрічку «Д'Артаньян і три мушкетери». Підгорецький замок в ній перетворився в Ратушу, де, на балу міських старійшин, королева чекала свої алмазні підвіски.

Одеський, Підгорецький, Золочівський, Свірзький, Жовківський замки об'єднані в популярний туристичний маршрут «Золота підкова Львівщини» [16].

На екскурсії «Велика Золота Підкова Львівщини»-туристи мають змогу побачити у всій красі замкову велич Львівського краю, побувати у його

найміцніших та найпотаємніших мурах, почути безліч веселих і сумних історій про колишніх королів та герцогинь, поринути у середньовічний побут і стиль життя шляхетської знаті.

Туристичним дивом Львівщини, який немає аналогів в європейських країнах вважається заповідник Тустань-фортеця-град і митниця IX-XVI ст. (рис.1.3.6).

Рис.1.3.6 Заповідник Тустань-фортеця-град [14]

Львівщина-найбагатша храмами область України, які є шедеврами архітектури .На території Львівщини розташовано 1235 культових споруд, серед яких 999 споруд (церкви та дзвіниці)-пам'ятки архітектури, з них 398 –

національного значення, 601 – місцевого значення. Особливе місце в культурній спадщині області займають пам'ятки дерев'яної сакральної архітектури, яких понад 600 об'єктів.

Великою популярністю серед туристів користуються центри релігійного туризму Страдч, Крехів, Унів, Лаврів, печерний монастир у Розгірче, місто величних храмів Львів, де нікого не залишить байдужим пишне бароко собору Святого Юра, Бернардинського монастиря та Домініканського костелу, неповторний колорит Вірменського собору, готичні арки Латинської катедри, ренесансний комплекс Успенської церкви, каплиця Боїмів з фігурою скорботного Ісуса, що сидить під хрестом на куполі.

Головний греко-католицький собор Львова і Львівської архієпархії є Собор Святого Юра (рис. 1.3.7).

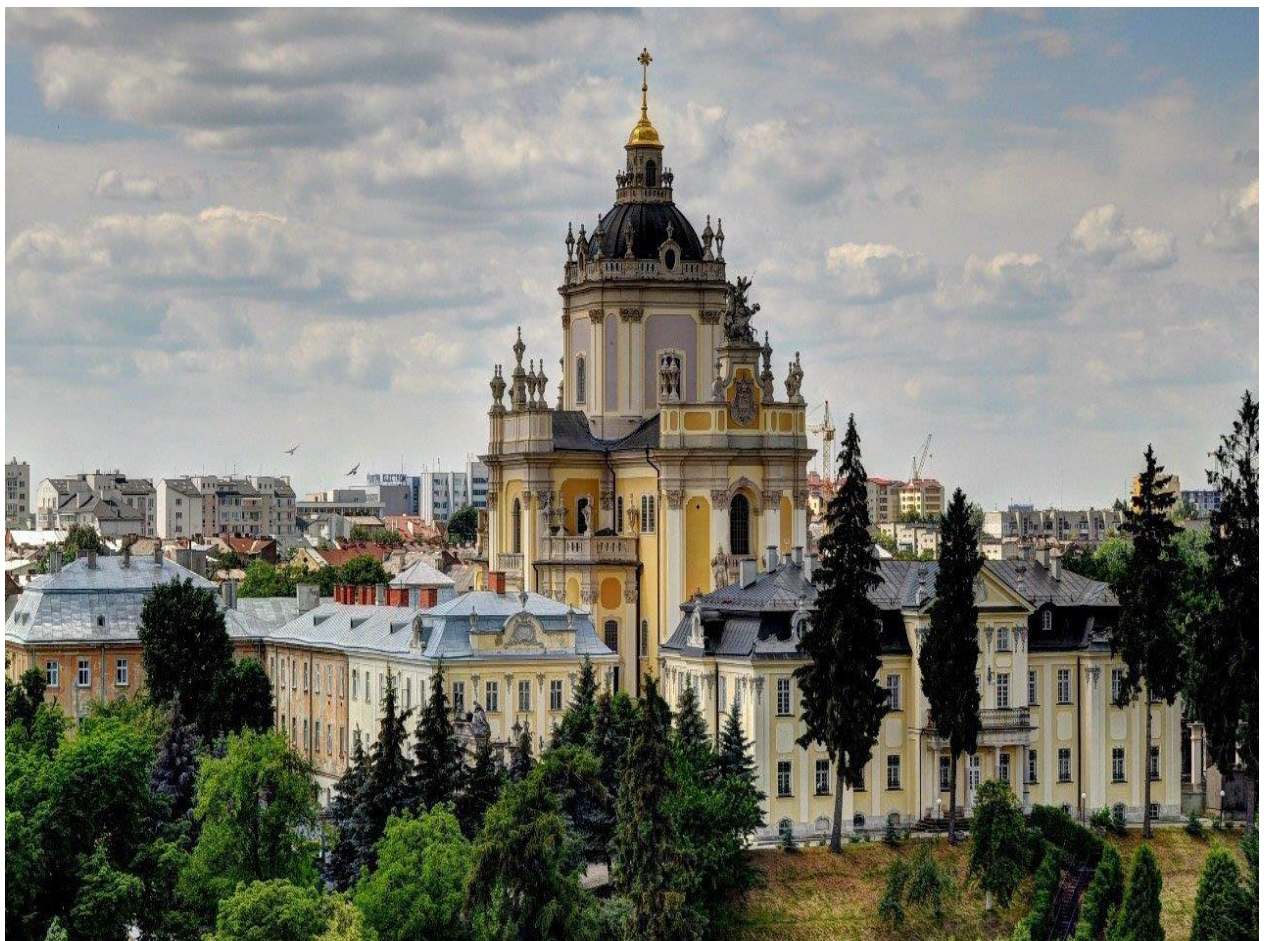

Рис.1.3.7 Собор Святого Юра [40]

На його території упродовж століть знаходилася резиденція

митрополитів Української Греко-Католицької Церкви. Цей собор-візитівка міста Лева. Кожен, хто прибуває до Львова, прагне побачити величний храм на власні очі. І усі повертають з його стін під особливими враженнями. Собор Святого Юра надихає. Додає віри в диво. Заспокоює, якщо ви шукаєте душевної гармонії. Наділяє силою, якщо ви зневірилися через буденні проблеми. У ньому панує особлива атмосфера, яку варто відчутти і ввібрати у себе. І запам'ятати Львів саме таким.

В самому серці Львова, поблизу площі Ринок, знаходиться унікальна пам'ятка архітектури ренесансу – храм Успіння Пресвятої Богородиці. (рис. 1.3.8).

Рис.1.3.8 Храм Успіння Пресвятої Богородиці [40]

Поблизу розташовані не менш унікальні каплиця Трьох Святителів та вежа Корнякта, які разом творять храмовий комплекс Успенської церкви. Найраніше була побудована вежа. Вважається, що перша святиня на місці сучасного храму існувала ще в княжі часи.

Проаналізувавши історико-культурні зони Львівської області ми визначили що саме Львівщина це край природних багатств, високої духовної культури та давніх історичних традицій. Львівщина – одна з найбагатших областей України за кількістю і значимістю архітектурних, культурних та сакральних пам'яток. Цей неоціненний скарб походить з давнього минулого по сьогодні.

У наступному розділі нами буде здійснено оцінку розвитку туристичної діяльності в Львівській області.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

2.1 Організація туристичної діяльності в Львівській області

Бажання людини подорожувати, дізнатись, як живуть інші народи, побачити світ не тільки послужили причиною великих географічних відкриттів, лягли в основу багатьох художніх творів, а й стали рушійним чинником цілої індустрії туристичних послуг.

Туристичною діяльністю варто вважати не лише власне процес споживання туристами туристичних послуг, а й послідовний ланцюжок дій з організації туристичних подорожей, що повторюються регулярно. Іншими словами, туристична діяльність – це соціальна активність людей, які працюють в туристичній сфері, мають певний соціальний статус у відповідності до посади, яку вони займають і соціальну роль, що охоплює сукупність посадових обов’язків і службових функцій. Пропонуємо дізнатися про основні юридичні правила ведення цього бізнесу.

Згідно зі статтею 5 Закону України «Про туризм», учасниками відносин, що виникають при здійсненні туристичної діяльності, є юридичні та фізичні особи, які створюють туристичний продукт, надають туристичні послуги (перевезення, тимчасового розміщення, харчування, екскурсійного, курортного, спортивного, розважального та іншого обслуговування) чи здійснюють посередницьку діяльність із надання характерних та супутніх послуг, а також громадяни України, іноземці та особи без громадянства (туристи, екскурсанти, відвідувачі та інші), в інтересах яких здійснюється туристична діяльність.

Суб’єктами, що здійснюють та/або забезпечують туристичну діяльність є:

- туристичні оператори (далі – туроператори) – юридичні особи, створені згідно із законодавством України, для яких виключною діяльністю є

організація та забезпечення створення туристичного продукту, реалізація та надання туристичних послуг, а також посередницька діяльність із надання характерних та супутніх послуг і які в установленому порядку отримали ліцензію на туроператорську діяльність;

- туристичні агенти (далі-турагенти) – юридичні особи, створені згідно із законодавством України, а також фізичні особи-суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють посередницьку діяльність з реалізації туристичного продукту туроператорів та туристичних послуг інших суб'єктів туристичної діяльності, а також посередницьку діяльність щодо реалізації характерних та супутніх послуг;

- інші суб'єкти підприємницької діяльності, що надають послуги з тимчасового розміщення (проживання), харчування, екскурсійних, розважальних та інших туристичних послуг;

- гіді-перекладачі, екскурсоводи, спортивні інструктори, провідники та інші фахівці туристичного супроводу – фізичні особи, які проводять діяльність, пов'язану з туристичним супроводом, крім осіб, які працюють на відповідних посадах підприємств, установ, організацій, яким належать чи які обслуговують об'єкти відвідування;

- фізичні особи, які не є суб'єктами підприємницької діяльності та надають послуги з тимчасового розміщення (проживання), харчування тощо. [13].

Важливе місце в структурі суб'єктів туристичної діяльності займають туристичні підприємства. За статистичними даними розглянемо та порівняємо показники кількості суб'єктів туристичної діяльності (юридичних осіб) за регіонами України за попередні 3 роки (2017-2019 р.) (табл. 2.1.1).

За даними табл. 2.1.1, бачимо що в 2019 р. в Україні кількість суб'єктів туристичної діяльності зросла на 124 од. (7,1%) – порівняно з 2017 р., на 34 од. (1,9 %) – порівняно з 2018 р. За цими даними бачимо що у цілому по Україні на протязі досліджуваного періоду кількість суб'єктів туристичної діяльності суттєво не змінилася, але все ж таки позитивна динаміка присутня.

Таблиця 2.1.1

Показники кількості суб'єктів туристичної діяльності (юридичні особи)
за регіонами України за 2017-2019 р. [6-8]

Регіон	Роки			Відхилення			
				абсолютне (+,-)		відносне (%)	
	2017	2018	2019	2019/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2019/ 2018
Україна	1743	1833	1867	124	34	7,1	1,9
Вінницька	27	25	24	-3	-1	-11,1	-4,0
Волинська	23	19	21	-2	2	-8,7	10,5
Дніпропетровська	118	119	111	-7	-8	-5,9	-6,7
Донецька	22	31	29	7	-2	31,8	-6,5
Житомирська	14	16	17	3	1	21,4	6,3
Закарпатська	31	28	30	-1	2	-3,2	7,1
Запорізька	63	62	61	-2	-1	-3,2	-1,6
Івано-Франківська	34	34	31	-3	-3	-8,8	-8,8
Київська	39	45	51	12	6	30,8	13,3
Кіровоградська	12	13	14	2	1	16,7	7,7
Луганська	7	8	7	0	-1	0,0	-12,5
Львівська	159	142	148	-11	6	-6,9	4,2
Миколаївська	23	18	21	-2	3	-8,7	16,7
Одеська	140	135	128	-12	-7	-8,6	-5,2
Полтавська	17	15	14	-3	-1	-17,6	-6,7
Рівненська	26	27	30	4	3	15,4	11,1
Сумська	19	18	19	0	1	0,0	5,6
Тернопільська	17	20	22	5	2	29,4	10,0
Харківська	84	83	86	2	3	2,4	3,6
Херсонська	14	16	14	0	-2	0,0	-12,5
Хмельницька	26	25	25	-1	0	-3,8	0,0
Черкаська	24	27	28	4	1	16,7	3,7
Чернівецька	38	39	35	-3	-4	-7,9	-10,3
Чернігівська	15	12	17	2	5	13,3	41,7
м. Київ	751	856	884	133	28	17,7	3,3

Що стосується Львівської області – статистичні показники свідчать, що в 2019 р. порівняно з 2017 р. зменшилась кількість суб'єктів туристичної діяльності на -11 од. (-6.9 %). Порівнюючи дані 2019 р. з 2018 р. бачимо зростання даних на 6 од. (4,2 %).

З вищевказаних даних, можемо зробити висновки, що за останні роки показники кількості суб'єктів туристичної діяльності в Львівській області коливаються.

Проаналізуємо також показники кількості суб'єктів туристичної

діяльності (фізичні особи підприємці) за регіонами України за 2017-2019 р. (табл. 2.1.2).

Таблиця 2.1.2

Показники кількості суб'єктів туристичної діяльності (фізичні особи підприємці) за регіонами України за 2017-2019 р. [6-8]

Регіон	Роки			Відхилення			
				абсолютне (+,-)		відносне (%)	
	2017	2018	2019	2019/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2019/ 2018
Україна	1726	2460	2797	1071	337	62,1	13,7
Вінницька	42	62	65	23	3	54,8	4,8
Волинська	43	55	75	32	20	74,4	36,4
Дніпропетровська	207	297	318	111	21	53,6	7,1
Донецька	20	62	67	47	5	235,0	8,1
Житомирська	33	47	51	18	4	54,5	8,5
Закарпатська	32	63	57	25	-6	78,1	-9,5
Запорізька	97	126	92	-5	-34	-5,2	-27,0
Івано-Франківська	71	94	93	22	-1	31,0	-1,1
Київська	77	172	180	103	8	133,8	4,7
Кіровоградська	31	41	58	27	17	87,1	41,5
Луганська	10	21	39	29	18	290,0	85,7
Львівська	123	200	272	149	72	121,1	36,0
Миколаївська	40	69	64	24	-5	60,0	-7,2
Одеська	124	135	164	40	29	32,3	21,5
Полтавська	76	140	136	60	-4	78,9	-2,9
Рівненська	34	66	86	52	20	152,9	30,3
Сумська	39	61	87	48	26	123,1	42,6
Тернопільська	28	43	72	44	29	157,1	67,4
Харківська	179	183	175	-4	-8	-2,2	-4,4
Херсонська	53	64	68	15	4	28,3	6,3
Хмельницька	64	64	63	-1	-1	-1,6	-1,6
Черкаська	68	74	84	16	10	23,5	13,5
Чернівецька	27	38	44	17	6	63,0	15,8
Чернігівська	36	46	41	5	-5	13,9	-10,9
м. Київ	172	237	346	174	109	101,2	46,0

За даними табл. 2.1.2, бачимо що кількість суб'єктів туристичної діяльності-фізичних осіб-підприємців до яких належать у переважній більшості турагенти, в Україні на протязі досліджуваного періоду має стійку тенденцію до зростання. Так у 2019 р. порівняно з 2017 р. їх кількість зросла

на 1071 од. (62,1 %), а порівняно з 2018 р. – на 337 од. (13,7 %).

Статистичні показники Львівської області за даними досліджуваних років також зростають. В 2019 році порівняно з 2017 р. їх кількість зросла на 149 од. (121,1 %), а порівняно з 2018 р.-на 72 од. (36,0 %) .

Позитивна динаміка по кількості суб'єктів туристичної діяльності-фізичних осіб-підприємців зберігається по всій Україні.

Проаналізувавши дані, можемо зробити висновок, що незважаючи на складну ситуацію в світі (економічну ситуацію) кількість суб'єктів туристичної діяльності (фізичні особи підприємці та юридичні особи) з кожним роком зростають.

Основною одиницею виміру обсягів туристичної діяльності є турист як особа, що подорожує з різною метою терміном від 24 годин до одного року без здійснення оплачуваної діяльності і з зобов'язанням залишити країну або місце перебування в зазначений термін. У статистичному обліку туристи класифікуються за видами туризму (внутрішній, виїзний і в'їзний) і за віком (дитячий, підлітковий, молодіжний та інший «третій вік»).

Рівень розвитку туризму в країні або регіоні виражається туристичними потоками. Туристичний потік – це постійне прибуття туристів у країну (регіон) або виїзд туристів за кордон за певний період часу. [12].

У таблиці 2.1.3 наведено показники кількості туристів, обслугованих туроператорами та турагентами, за видами туризму у Львівській області.

Дані таблиці 2.1.3 показують, що кількість туристів, обслугованих туроператорами та турагентами у 2019 р. відносно 2017 р. збільшилась на 742892 особи (42,4 %), а порівнюючи з 2018 р. на 67187 осіб (36,9 %). Серед туристів-громадян України, які від'їжджали за кордон протягом 2017-2019 рр. налічується 76511 осіб, що становить 92,6 %.

Львівська область є привабливою для іноземних туристів як туристичний регіон,про це свідчать дані. Так у 2019 р. порівняно з 2017 р. їх кількість підвищилась на 1887 особи (31,2 %), а порівняно з 2018 р. – на 312 осіб (4,1 %).

Таблиця 2.1.3

Показники кількості туристів, обслугованих туроператорами та турагентами, за видами туризму в Львівській області за 2017–2019 рр. [6-8]

Роки	Кількість туристів, обслугованих туроператорами та турагентами-усього	Із загальної кількості туристів		
		іноземні туристи	туристи-громадяни України, які виїжджали за кордон	внутрішні туристи
2017	175150	6042	82653	86455
2018	182255	7617	112757	61881
2019	249442	7929	159164	82349
Відхилення 2019/2017 р.: -абсолютне, (+,-)	74292	1887	76511	-4106
-відносне, %	42,4	31,2	92,6	-4,7
Відхилення 2019/2018 р.: -абсолютне (+,-)	67187	312	46407	20468
-відносне, %	36,9	4,1	41,2	33,1

Розвиток іноземного туризму здатний забезпечити отримання валютних коштів за туристичний продукт, формування позитивного іміджу регіону на міжнародній арені.

Вітчизняні туристи за сприяння туристичних організацій виїжджали в 47 країн світу. Країнами-лідерами з прийому наших туристів стали: Болгарія – 7,4 тис. осіб, Туреччина – 4,2 тис. осіб, Єгипет – 3,5 тис. осіб та Греція – 0,7 тис. осіб.

Оцінивши динаміку туристичних потоків Львівської області, проаналізуємо даний показник і по Україні (табл. 2.1.4).

Дані таблиці 2.1.4 свідчать, що кількість туристів-громадян України, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності (юридичними особами) у 2019 р. відносно 2017 р. збільшилась на 2870825 осіб (121,4 %), а відносно 2018 р. – на 1351567 осіб (34,8 %).

Таблиця 2.1.4

Показники кількості туристів – громадян України, обслугованих
туроператорами та турагентами в Україні у 2017-2019 рр. [6-8]

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне(+;-)		Відносне(+;-)	
	2017	2018	2019	2019/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2019/ 2018
Юридичні особи							
Кількість обслугованих туристів (без екскурсантів)- усього, у т.ч подорожуючих	2365424	3884682	5236249	2870825	1351567	121,4	34,8
в межах України	393396	376569	449655	56259	73086	14,3	19,4
за кордоном	1972028	3508113	4786594	2814566	1278481	142,7	36,4
Фізичні особи-підприємці							
Кількість обслугованих туристів (без екскурсантів)- усього	401397	596820	809008	407611	212188	101,5	35,6
у тому числі подорожуючих	-	-	-	-	-	-	-
в межах України	83571	80230	70736	-12835	-9494	-15,4	-11,8
за кордоном	317826	516590	738272	420446	221682	132,3	42,9

У 2019 р. відносно 2017 р. також підвищилась кількість туристів-громадян України, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності (фізичними особами-підприємцями) на 407611 осіб (101,5 %), а відносно 2018 р. – на 212188 особи (35,6 %). Кількість туристів іноземців, які обслуговувалися суб'єктами туристичної діяльності (юридичними особами та фізичними особами-підприємцями) зросла в 2019 році порівняно з досліджуваними роками (табл. 2.1.5).

Дані таблиці 2.1.5 свідчать, що кількість туристів -іноземців, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності юридичними особами протягом 2017-2019 рр. зросла на 45140 осіб (117,1 %), а протягом 2018-2019 рр. 44 – на 10762 особи (14,8 %).

Кількість туристів-іноземців обслугованих суб'єктами туристичної діяльності фізичними особами у 2019 р. відносно 2017 р. склала 2095 осіб (201,1 %), а відносно 2018 р. – 133 особи (4,4 %).

Таблиця 2.1.5

Показники кількості туристів-іноземців, обслугованих туроператорами та турагентами в Україні у 2017-2019 рр., осіб [6-8]

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне(+;-)		Відносне(+;-)	
	2017	2018	2019	2019/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2019/ 2018
Юридичні особи							
Кількість обслугованих туристів (без екскурсантів)- усього, у т.ч подорожуючих	38563	72941	83703	45140	10762	117,1	14,8
в межах України	-	-	-	-	-	--	
за кордоном	-	-	-	-	-	-	-
Фізичні особи-підприємці							
Кількість обслугованих туристів (без екскурсантів)- усього	1042	3004	3137	2095	133	201,1	4,4
в межах України	-	-	-	-	-	-	-
за кордоном	-	-	-	-	-	-	-

Наведемо рейтинг країн, звідки туристи найчастіше приїжджають до Львівської області. За дослідженнями, найбільше туристів, із України (43 %), Польщі (16,6 %), Білорусі (7,1 %) (Додаток А.1) [26].

Дещо поменшало туристів із Туреччини (7,1 %), але збільшилось із Німеччини (4%), США (3%), Канади (1 %). До 10 країн-лідерів серед туристів вперше потрапили громадяни Ізраїлю (0,9 %). Частка туристів із Великої Британії та Литви становить по 1 %.

Обсяг експорту послуг за січень-вересень 2019 р. склав \$1,353 млрд, що на 13,8 % більше, ніж за аналогічний період 2018 року. За даними НБУ, туристи з Європи витратили в Україні \$507 млн, що на 18,5 % більше, ніж рік тому (табл. 2.1.6).

Таблиця 2.1.6

Витрати іноземців в Україні за даними НБУ

Роки	2018				2019		
	I	II	III	IV	I	II	III
Експорт. Усього	191	391	607	256	208	430	715
країни СНД	81	162	259	78	83	183	292
з них Російська Федерація	22	67	122	17	27	92	140
Інші країни світу	110	229	348	178	125	247	423
з них Країни ЄС	75	157	196	112	83	178	246

Водночас, жителі Росії витратили в Україні \$259 млн, що на 22,7% більше, ніж за 9 місяців 2018 р. НБУ наводить дані Державної прикордонної служби, згідно з якими за 9 місяців 2019 р. Україну відвідало 10,731 млн іноземців, що на 4,7 % менше, ніж минулого року. Водночас кількість туристів з країн ЄС зросла на 1,5 % до 3,214 млн осіб, а з території Росії – скоротилася на 12,3 % до 1,244 млн осіб [31].

Зменшення туристів зумовлене багатьма чинниками. До найголовніших можемо віднести: загострення геополітичної ситуації та воєнного конфлікту на Сході країни, світову пандемію COVID-19, яка розпочалася на початок 2020 р., і призупинила весь світовий туризм. Вона має великий вплив на туристичну діяльність, доходи працівників.

Одним з найважливіших факторів, що визначає суму прибутку як кінцевого результату діяльності підприємства туристичного господарства, є розмір доходу, що формується ним в процесі своєї діяльності.

Дохід – це грошові надходження від реалізації товарів та послуг, основної господарської діяльності, збільшення економічних вигід, що призводить до збагачення та розвитку підприємства.

Основні джерела доходу туристичного оператора розглянемо на рис. 2.1.7.

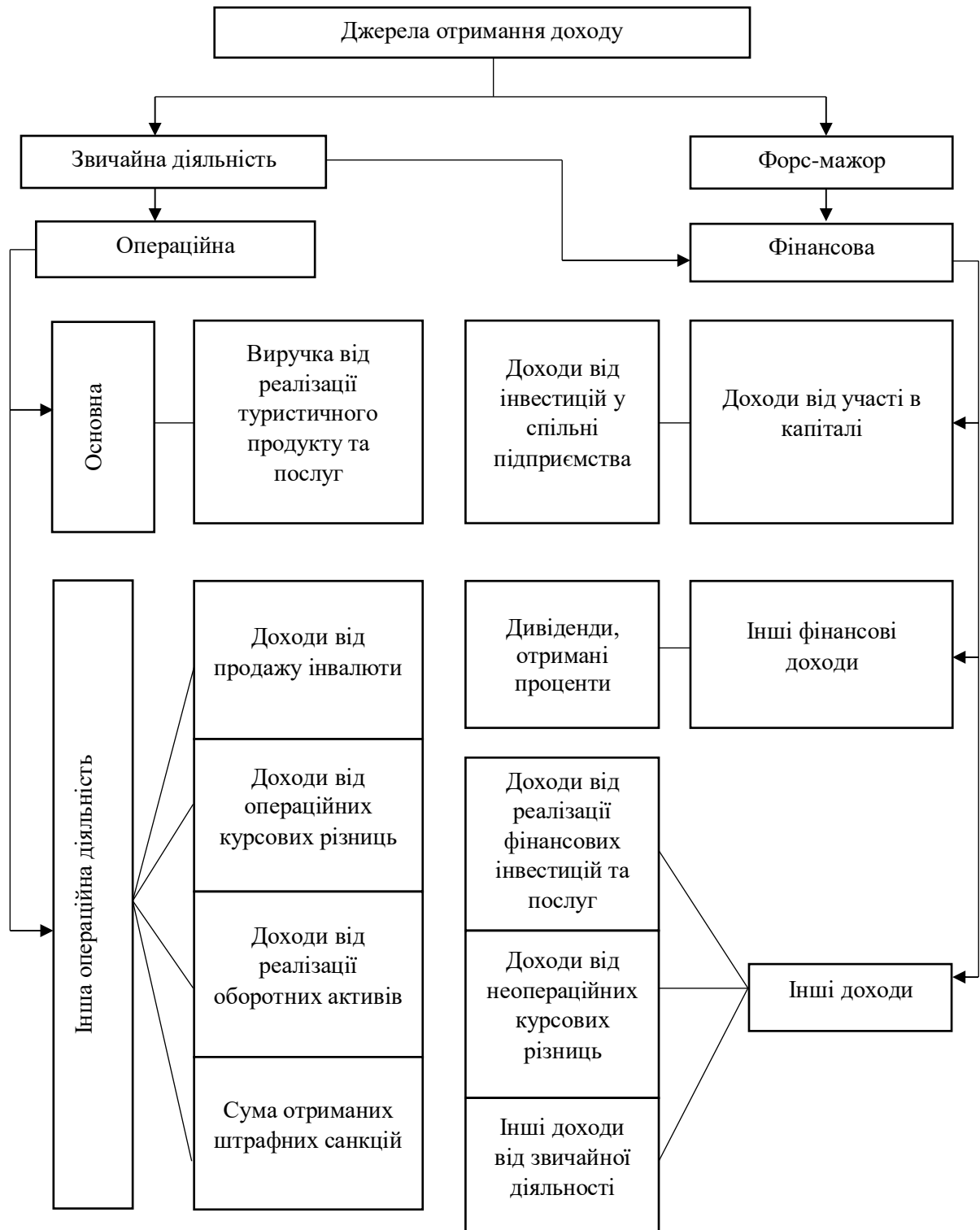

Рис. 2.1.7 Джерела формування доходу туристичного оператора [20]

Дана схема розкриває зміст формування доходу туристичного підприємства відповідно до бухгалтерського обліку. Для підвищення привабливості екскурсійної діяльності, для отримання більшого доходу потрібно створювати нові екскурсійні маршрути; підвищувати якість обслуговування на наявних маршрутах; створювати інформаційну підтримку екскурсійної діяльності у засобах масової інформації (ЗМІ), мережі Інтернет; створювати нові робочі місця.

Відповідно до вищевказаного, за результатами проведеного аналізу туристичної діяльності у Львівській області спостерігається тенденція збільшення показників та перспективи до їх покращення, а також підвищення конкурентоспроможності регіону.

У наступному підрозділі нами буде розглянуто особливості розвитку туристичної інфраструктури в регіоні.

2.2. Особливості розвитку туристичної інфраструктури в регіоні

Інфраструктура займає ключове місце в розвитку економіки, оскільки її існування пов'язане зі станом продуктивних сил і територіальним поділом праці, а також ефективністю функціонування сфери матеріального виробництва. Інфраструктурне облаштування економіки країни, з одного боку, залежить від темпів модернізації, а з іншого – є важливим чинником економічного зростання. Серед складових інфраструктури вагоме місце посідає туристична інфраструктура.

Туристична інфраструктура – сукупність різних суб'єктів туристичної діяльності (готелі, туристичні комплекси, кемпінги, мотелі, пансіонати, підприємства харчування, транспорту, заклади культури, спорту тощо), які забезпечують прийом, обслуговування та перевезення туристів [13].

Рівень інфраструктурного забезпечення різних територій Львівської області є неоднорідним, що призводить до усереднено низької динаміки

інфраструктурного розвитку регіону. Пріоритети модернізації визначають стабільне нарощування темпів розвитку та модернізації інфраструктури, зокрема в транспортній, інформаційно-комунікаційній, рекреаційній, туристичній, освітній та культурній підсистемах. Однак 39 % населення Львівської області (близько 1 млн осіб) проживає на сільських територіях, де умови життєдіяльності та стан розвитку інфраструктури суттєво відрізняються від міських.

Незважаючи на відносно кращі показники демографічного та соціального розвитку, актуальними для сільських територій залишаються проблеми монофункціонального розвитку території, нерозвиненості виробничої та соціальної, транспортної та медичної інфраструктури.

Як відомо невід'ємною складовою здійснення подорожі та головною умовою розвитку туризму є транспортні послуги. Якість, обсяг та характер транспортних послуг в туризмі залежать від рівня розвитку транспортного комплексу і стану транспортної інфраструктури. Стан транспортної інфраструктури характеризується густотою транспортної мережі, її технічним станом і відповідністю середньосвітовим стандартам, формуванням транспортних полі магістралей з розвинутою інфраструктуро-логістичною системою, здатною опрацьовувати зростаючий транспортний потік з мінімальними витратами часу. Наявність сучасних транспортних засобів, їх технічні характеристики (швидкість, надійність, комфортабельність) впливають не тільки на попит, а й визначають споживацькі уподобання, гарантуючи якість обслуговування. Таким чином, розвинений транспортний комплекс дає можливість урізноманітнити транспортні послуги, зробити їх взаємозамінними і тим самим впливає на зростання загальної рухомості населення і розвиток туризму [4].

Як відомо, автомобільний транспорт-найбільш популярний в туристичних перевезеннях. Найчастіше використовуються автобуси, завдяки своїй доступності для широких верств населення, універсальності застосування та розвиненій комунікаційній мережі.

Найбільш популярними в даних перевезеннях є спеціально обладнані автобуси іноземного виробництва, хоча в Україні є можливість налагодити на Львівському автобусному заводі серійний випуск вітчизняних автобусів туристичного класу, розрахованих на тривалі подорожі та належним чином обладнаних [1].

Через Львівську область проходять важливі залізничні, автомобільні, трубопровідні та електричні магістралі, що з'єднують Україну з країнами Центральної Європи. Через територію області пролягають міжнародні лінії на Прагу, Краків, Бухарест [11]. Для зовнішніх зв'язків головним на Львівщині є залізничний транспорт. Загальна довжина залізниць-1309 км. Найважливіші залізничні магістралі: Київ – Львів – Прага (Будапешт), Варшава – Перемишль – Львів – Бухарест (рис.2.2.1).

На рис. 2.2.1 відображена схема Львівської залізниці. З якої ми бачимо що по ній проходять пасажирські, сортувальні, дільничні, вантажні та проміжні потяги. Найбільші залізничні вузли – Львів, Красне, Самбір, Стрий.

Область має одну з найбільш розвинутих в державі транспортних мереж. Загальна довжина автошляхів 8,0 тис. км, у тому числі з твердим покриттям 7,4 тис. км. Головні автомагістралі: E372 M09 Рава-Руська – Львів-Тернопіль (Вінниця – Знам'янка), N09 Львів – Івано-Франківськ – Мукачево (Чернівці), E40-50-471 M06 (Київ – Чоп).

У Львові є Міжнародний аеропорт «Львів» імені Данила Галицького – найбільше летовище у Західній Україні за пасажиропотоком та маршрутною мережею (рис. 2.2.2).

Він розташований на відстані 6 км від центру міста. Аеропорт міжнародного класу, дає сполучення з багатьма країнами. Аеропорт Львів по праву займає провідне місце по пасажирському потоку на Західній Україні [27]. Зараз пропускна здатність міжнародного аеропорту становить 2000 осіб на годину. Що стосується кількості вильотів на годину, такий показник досягає 20 вильотів. З кожним роком кількість обслужених пасажирів зростає. Це впливає на ріст туристичної діяльності Львівщини.

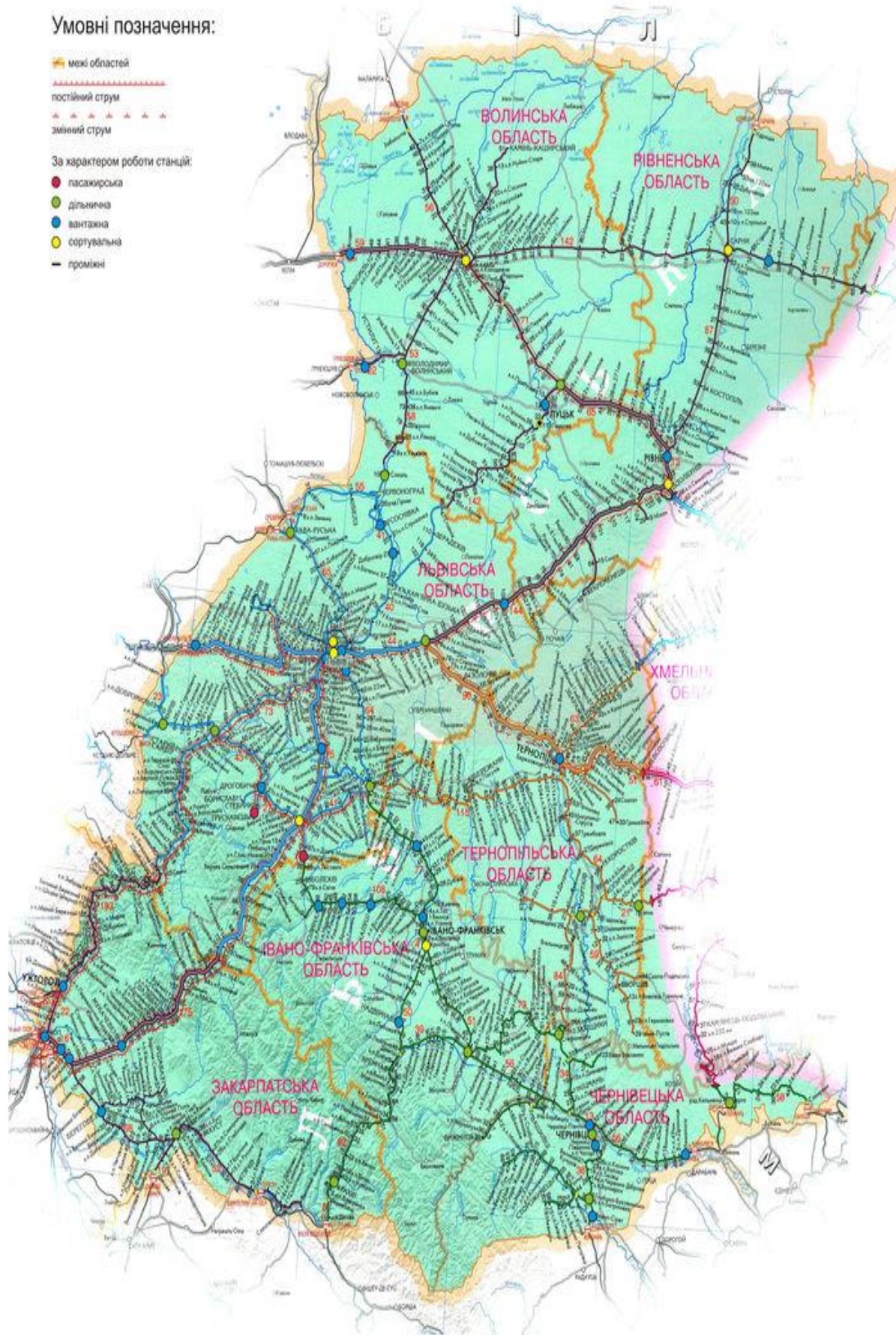

Рис.2.2.1 Схема Львівської залізниці [37]

Рис. 2.2.2 Аеропорт «Львів» [8]

Важливе значення для забезпечення туристичних потоків в Львівській області відіграють засоби розміщення, що надають послуги не лише з розміщення, а й харчування та іншого обслуговування, забезпечуючи при цьому комфортність перебування гостей. Послуги розміщення разом із медичними, побутовим, транспортними послугами та послугами харчування становили основу сфери гостинності.

Розвиток і урізноманітнення потреб спричинили різноманітність засобів розміщення. Засобами розміщення туристів є будь-які об'єкти, в яких туристам епізодично чи регулярно надають місце для ночівлі.

Відповідно до рекомендацій Всесвітньої організації туризму (UNWTO), всі засоби розміщення можна поділити на дві категорії-колективні та індивідуальні (Додаток А3).

Загострення політичної ситуації, воєнні конфлікти на Сході України,

пандемія COVID-19 вплинули на загальне зниження платоспроможності населення, коливання курсів валют, відсутність чіткого механізму проходження категоризації, низькі темпи модернізації матеріальної бази та дефіцит фінансових ресурсів призвели до скорочення кількості закладів розміщення в регіоні (табл. 2.2.3).

Таблиця 2.2.3

Показники функціонування колективних засобів розміщування у
Львівській області за 2017–2019 р. [6-8]

Роки	Кількість колективних засобів розміщування, од.	Кількість місць, од.	Кількість осіб, що перебували в колективних засобах розміщування, осіб
2017	337	32927	987866
2018	129	13191	572159
2019	130	13188	533878
Відхилення 2019/2017р.: - абсолютне, (+,-)	-207	-19739	-453988
- відносне, %	-61,4	-59,9	-46,0
Відхилення 2019/2018 р.: - абсолютне (+,-)	1	-3	-38281
відносне, %	0,8	0,0	-6,7

Як свідчать дані таблиці 2.2.3, у 2019 р. порівняно з 2017 р., кількість колективних засобів розміщування у Львівській області скоротилася на 207 од. (61,4 %), збільшившись лише на 1 од. (0,8 %) протягом 2018 р. Станом на 2019 р., Львівська область налічує 130 засобів розміщування, що є одним із кращих показників по всій країні загалом. На динаміку колективних засобів розміщування по Україні вплинула тенденція до збільшення кількості готелів та аналогічних засобів розміщування.

За місцем розташування готелі поділяють на міські, курортні, замкові, придорожні, транспортні, сільські. В основі цього поділу лежать також особливості організації обслуговування, пов'язані з характером клієнтури. Таким чином, готелі є базовими в організації обслуговування туристів, а

готельне господарство складає основу туристичної галузі індустрії туризму. Показники кількості місць у готелях та аналогічних засобах розміщення за регіонами України представлені в таблиці 2.2.4.

Таблиця 2.2.4

Показники кількості місць у готелях та аналогічних засобах розміщування за регіонами України (юридичні особи та фізичні особи-підприємці) за 2017–2019 р. [6-8]

Регіон	Роки			Відхилення абсолютне (+,-)	
	2017	2018	2019	2019/2017	2019/2018
Україна	133396	181242	186840	53444	5598
Вінницька	2279	1895	1869	-410	-26
Волинська	2283	3684	3309	1026	-375
Дніпропетровська	7758	11826	13070	5312	1244
Донецька	2398	9505	10884	8486	1379
Житомирська	2248	995	1615	-633	620
Закарпатська	10169	3748	4672	-5497	924
Запорізька	7373	16102	17938	10565	1836
Івано-Франківська	11082	6229	5912	-5170	-317
Київська	5345	9489	10184	4839	695
Кіровоградська	1587	2114	2377	790	263
Луганська	1202	869	952	-250	83
Львівська	18292	13191	13188	-5104	-3
Миколаївська	3332	12620	12081	8749	-539
Одеська	11021	23427	26151	15130	2724
Полтавська	4052	3363	3453	-599	90
Рівненська	1755	1557	1588	-167	31
Сумська	1204	1532	1424	220	-108
Тернопільська	2907	1267	1392	-1515	125
Харківська	5633	7511	7824	2191	313
Херсонська	2131	19581	16594	14463	-2987
Хмельницька	3746	2923	2606	-1140	-317
Черкаська	2936	3978	4308	1372	330
Чернівецька	3285	1325	2108	-1177	783
Чернігівська	1580	1949	1722	142	-227
м. Київ	17798	20662	19619	1821	-1043

Дані таблиці 2.2.3 свідчать, що найбільша кількість місць у готелях та аналогічних засобах розміщення протягом 2017-2019 р. спостерігалась у Дніпропетровській, Київській, Миколаївській, Одеській, Херсонській області.

У Львівській області за даними кількості місць у готелях та аналогічних

засобах розміщування бачимо зменшення. Порівнюючи 2019 рік з 2017 р. – зменшення на 5104 од., з 2018 р. на -3 од.

У таблиці 2.2.5 наведено показники кількості осіб, що перебували у готелях та аналогічних засобах розміщування за регіонами України.

Дані таблиці 2.2.5 свідчать, що за 2017-2019 рр. у всіх регіонах відбувалося коливання показників кількості осіб, що перебували в готелях та аналогічних засобах розміщування.

Таблиця 2.2.5

Показники кількості осіб, що перебували в готелях та аналогічних засобах розміщування за регіонами України (юридичні особи та фізичні особипідприємці) за 2017–2019 рр. [6-8]

Регіон	Роки			Відхилення абсолютне (+,-)	
	2017	2018	2019	2019/ 2017	2019/ 2018
Україна	5135164	4826277	4604935	-530229	-221342
Вінницька	106429	78426	83902	-22527	5476
Волинська	94701	55740	46013	-48688	-9727
Дніпропетровська	214379	383907	377294	162915	-6613
Донецька	89368	215053	131764	42396	-83289
Житомирська	71954	34335	40324	-67922	5989
Закарпатська	237900	114619	102410	-135490	-12209
Запорізька	114099	162299	172731	58632	10432
Івано-Франківська	301592	168742	166808	-134784	-1934
Київська	250668	374943	319670	69002	-55273
Кіровоградська	49147	43697	52831	3684	9134
Луганська	28974	22935	19976	-8998	-2959
Львівська	871401	572159	533878	-337523	-38281
Миколаївська	92750	117860	116355	23605	-1505
Одеська	252101	289913	306474	54373	16561
Полтавська	195405	164452	162659	-32746	-1793
Рівненська	84756	39470	35530	-49226	-3940
Сумська	46499	43471	44657	-1842	1186
Тернопільська	117691	46103	43723	-73968	-2380
Харківська	253027	218535	187204	-65823	-31331
Херсонська	47251	129660	104027	56776	-15820
Хмельницька	170110	119847	120971	-49139	1124
Черкаська	152455	105209	114025	-38430	8816
Чернівецька	116959	53340	48873	-68086	-4467
Чернігівська	53507	56673	46408	-7099	-10265
м. Київ	1122041	1214889	1226428	104387	11539

В Львівській області відбулося зменшення кількості осіб, що перебували в готелях та аналогічних засобах розміщування. В 2019 р. дані становлять 533878 осіб, так як в 2017 р. – 871401 осіб (на 337523 осіб менше).

Основними причинами переважно низького використання місткості колективних засобів розміщення у більшості регіонів України та Львівської області, зокрема, є:

- залежність від сезонного коливання попиту-значної різниці в попиті на туристичні послуги в пік сезону та міжсезоння;
- еластичність попиту на готельні та туристичні послуги по відношенню
- до рівня доходів населення (витрати на туристичні послуги не розглядаються як першочергові потреби для життєдіяльності людини, зростання чи зниження туристичного попиту населення має пряму кореляцію з підвищенням, або зменшенням рівня соціально-економічного розвитку та зростанням платоспроможності населення тощо).

У таблиці 2.2.6 наведено кількість осіб, що перебували у готелях та аналогічних засобах розміщування за видами закладів в Україні.

Таблиця 2.2.6

Показники кількості осіб, що перебували у готелях та аналогічних засобах розміщування за видами закладів в Україні, 2017-2019 р. [6-8]

Закладк	Роки					
	2017		2018		2019	
	осіб	питома вага, %	осіб	питома вага, %	осіб	питома вага, %
Готелі та аналогічні засоби розміщування, усього з них	5135164	100	3747656	100	2535784	100
готелі	4395846	85,6	3192654	85,2	2244169	88,5
Мотелі	110699	2,2	58803	1,6	50716	2,0
Хостели	44498	0,9	36482	1,0	25358	1,0
Кемпінги	7814	0,2	6731	0,2	5071	0,2
гуртожитки для приїжджих	192308	3,7	187503	5,0	106503	4,2
туристичні бази, гірські притулки, студентські літні табори, інші місця	383999	7,5	265483	7,1	103967	4,1

Як свідчать дані таблиці 2.2.6, протягом 2017-2019 р. відбулось скорочення кількості розміщених осіб що перебували у готелях та аналогічних засобах розміщування за видами закладів в Україні – з 5135164 осіб у 2017 р. до 2535784 осіб у 2019 р. З них: у готелях – на 2151677 осіб, мотелях – 59983 осіб, хостелах – 19140 осіб, кемпінгах – 2743 осіб, туристичних базах та гірських притулках – на 280032 особи.

Найбільша кількість осіб перебувала у готелях, а найменша у кемпінгах. Протягом 2017-2019 р. кількість осіб, що перебувала в готелях загалом зменшилась на 2599380 осіб (50,6 %), а у кемпінгах на 2743 осіб (35,1 %).

Найбільш повно характеризує спеціалізовані засоби розміщення не показник їх кількості, а саме кількість місць у цих закладах (табл. 2.2.7).

Таблиця 2.2.7

Показники кількості місць (ліжок) у спеціалізованих засобах розміщування за регіонами України за 2017–2019 рр. [6-8]

Регіон	Роки			Відхилення			
				абсолютне (+,-)		відносне (%)	
	2017	2018	2019	2019/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2019/ 2018
1	2	3	4	5	6	7	8
Україна	225638	107044	111173	-114465	4129	-50,7	3,8
Вінницька	3938	587	597	-3341	10	-84,8	1,7
Волинська	3852	2625	2445	-1407	-180	-36,5	-6,8
Дніпропетровська	15036	8042	8606	-6430	564	-42,7	7,0
Донецька	14959	8314	8691	-6268	377	-41,9	4,5
Житомирська	1795	21	-	-	-	-	-
Закарпатська	5141	871	1034	-4107	163	-79,8	18,7
Запорізька	32167	14808	16445	-15722	1637	-48,8	11,0
Івано-Франківська	3613	1860	1425	-2188	-435	-60,5	-23,3
Київська	7672	5525	5720	-1952	195	-25,4	3,5
Кіровоградська	1145	1066	1297	152	231	13,2	21,6
Луганська	277	351	461	184	110	66,4	31,3
Львівська	14635	1741	1758	-12877	17	-87,9	0,9
Миколаївська	25897	11152	10631	-15266	-521	-58,9	-4,9
Одеська	42167	16714	19190	-22977	2476	-54,4	14,8
Полтавська	4814	1071	1108	-3706	37	-76,9	3,4
Рівненська	2043	608	-	-	-	-	-
Сумська	1707	773	664	-1043	-109	-61,1	-16,4
Тернопільська	1170	420	432	-738	12	-63,0	2,8

Продовж. табл. 2.2.7

1	2	3	4	5	6	7	8
Харківська	8243	4116	4435	-3808	319	-46,1	7,7
Херсонська	22550	17380	14580	-7970	-2800	-35,3	-16,1
Хмельницька	1820	1255	1093	-727	-162	-39,9	-12,9
Черкаська	3922	2387	2548	-1374	161	-35,0	6,7
Чернівецька	708	485	1219	511	734	72,1	151,3
Чернігівська	2304	782	929	-1375	147	-59,6	18,7
м. Київ	4063	4090	4680	617	590	15,1	14,4

Згідно з даними отриманими у таблиці 2.2.7 можемо зробити наступний висновок. За період з 2017 до 2019 р. по областях України спостерігалось коливання кількості місць у спеціалізованих засобах розміщування. У 2019 р. порівняно з 2017 р. в Україні загалом відбулося зменшення кількості місць у спеціалізованих засобах розміщування на -114465 тис. ліжок, порівняно з 2018 роком відбулося збільшення на 4129 тис. ліжок. В Львівській області регіоні помітно зменшилась кількість місць. Так у 2019 р. порівняно з 2017 кількість місць зменшилася на -12877 тис. ліжок, а порівняно з 2018 р. зросла на 17 тис. ліжок.

Важливою складовою розвитку та привабливості туризму в регіоні є санаторно-курортна сфера. У таблиці 2.2.8 наведено показники функціонування санаторно-курортних та оздоровчих закладів у Львівській області. Як свідчать дані таблиці 2.2.8, в 2019 р у Львівській області налічувалось 42 санаторії та пансіонатів з лікуванням; 4 будинки і пансіонатів відпочинку; 14 баз та інших закладів відпочинку.

Важливе місце в системі туристичної інфраструктури регіону посідають дитячі оздоровчі заклади, в яких надаються побутові і комунальні послуги, відбувається громадське харчування, забезпечується охорона здоров'я, здійснюється позашкільна робота, організація дозвілля та виховання дітей. В Україні сформувалася широка мережа дитячих оздоровниць, таборів відпочинку та інших дитячих закладів.

В таблиці 2.2.9 надано інформацію про діяльність дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, які працювали регіоні влітку 2017-2019 р.

Таблиця 2.2.8

Показники функціонування санаторно-курортних та оздоровчих закладів в
Львівській області за 2017–2019 р. [6-8]

Роки	Санаторії та пансіонати з лікуванням		Санаторії профілакторії		Будинки і пансіонати відпочинку		Бази та інші заклади відпочинку	
	усього	у них ліжок, тис.од.	усього	у них ліжок, тис.од.	усього	у них ліжок, тис.од.	усього	у них ліжок, тис.од.
2017	45	14,8	-	-	4	0,2	9	0,9
2018	40	11,6	-	-	4	0,2	12	1,1
2019	42	13,2	-	-	4	0,2	14	1,2
Відхилення 2019/2017р.: - абсолютне, (+; -)	-3	-1,6	-	-	0	0	5	0,3
- відносне, %	-6,7	-10,8	-	-	0,0	0,0	55,6	33,3
Відхилення 201/2018 р.: - абсолютне, (+; -)	2	1,6	-	-	0	0	2	0,1
- відносне, %	5,0	13,8	-	-	0,0	0,0	16,7	9,1

Таблиця 2.2.9

Показники функціонування дитячих закладів оздоровлення та відпочинку,
які працювали влітку в Львівській області за 2017–2019 р. [6-8]

Роки	Кількість закладів, одиниць, од.		У них місць, одиниць, од		Кількість дітей, які перебували у закладах, осіб	
	усього	у тому числі заклади оздоровлення	усього	у тому числі заклади оздоровлення	усього	у тому числі заклади оздоровлення
2017	238	2	1997	168	20299	545
2018	245	2	1947	155	19593	498
2019	144	-	2312	-	17464	-
Відхилення 2019/2017 р.: - абсолютне, (+; -)	-94	-	315	-	-2835	-
- відносне, %	-39,5	-	15,7	-	-13,9	-
Відхилення 2019/2018 р.: - абсолютне, (+; -)	-101	-	365	-	-2129	-
- відносне, %	-41,2	-	18,7	-	-10,8	-

Як свідчать дані таблиці 2.2.9, загальна кількість дитячих закладів відпочинку й оздоровлення в регіоні за досліджуваний період зменшилася з 238 до 144 одиниць. Але є й позитивні зміни. Збільшилася загальна кількість місць в усіх закладах на 315 одиниць. Але кількість дітей, які перебували на відпочинку або оздоровленні за досліджуваний період зменшилася. Якщо в 2019 році дітей, які відпочили та оздоровилися було 17464 тис. осіб, то в 2017 р. – 20299 тис. осіб (зменшення на 13,9 %).

Таким чином, вище наведена інформація про наявність та діяльність основних компонентів туристичної інфраструктури в регіоні дає нам можливість зробити загальний висновок про сформованість інфраструктурного забезпечення туристичної діяльності в регіоні, проте існує ще ряд важливих проблем, зокрема в частині якісних характеристик та технічної досконалості, що негативно впливає на туристичну привабливість регіону. Туристична інфраструктура в Львівській області є важливим чинником розвитку туристичної галузі в регіоні і від її досконалості безпосередньо залежить якість туристичного обслуговування та, відповідно, конкурентоспроможність регіональної туристичної галузі.

У наступному підрозділі нами буде розглянуто напрями вдосконалення розвитку туризму в Львівській області.

2.3 Основні напрями вдосконалення розвитку туризму в Львівській області

Аналіз соціально-економічних чинників розвитку туризму в Львівській області, її природно-ресурсної рекреаційно-туристичної бази, історико-культурних ресурсів, а також дослідження сучасного стану та особливостей організації туристичної діяльності в регіоні, дає нам підстави зробити висновок про наявність ряду проблем та актуальність питання щодо вдосконалення її подальшого розвитку.

В умовах складного економічного стану населення відбувається все більша переорієнтація з виїзного туризму на внутрішній. Тому зараз, як ніколи потрібно вдосконалювати розвиток туризму в Львівській області, для більшої привабливості туристів.

Дослідники сучасних регіональних тенденцій розвитку туристичної діяльності наголошують на важливості розробки та застосування системних заходів, які мають бути визначені з урахуванням міжнародних і внутрішніх чинників, а їх виконання повинно створити сприятливі, конкурентоспроможні умови для розвитку, як даної галузі, так і, через збільшення надходжень до регіонального та місцевих бюджетів, створення нових робочих місць та покращення умов життя громадян області, сприяти загальному соціально-економічному зростанню в регіоні.

Для визначення подальших ефективних напрямів розвитку туризму у досліджуваному регіоні доцільно застосувати SWOT-аналіз, який дозволяє ідентифікувати найвагоміші впливи, слабкі сторони, переваги, загрози та можливості й здійснити прогноз подальшого розвитку туристичної галузі.

В таблиці 2.3.1 наведений SWOT-аналіз розвитку туризму у Львівській області, який оцінює в комплексі внутрішні і зовнішні чинники, що впливають на розвиток туризму в регіоні. Саме такий аналіз є необхідним елементом досліджень, обов'язковим попереднім етапом при складанні будь-якого рівня стратегічних та маркетингових планів. Проведений SWOT-аналіз дозволив виявити ключові фактори успіху, туристично-рекреаційного потенціалу Львівщини, та певні недоліки, які негативно впливають на розвиток туристичної діяльності в регіоні. Однак зазначені недоліки та загрози розвитку туристичної сфери повинні бути ліквідовані за допомогою дієвої політики органів місцевого самоуправління у взаємодії із суб'єктами підприємницької діяльності. Сфера туризму на Львівщині завжди посідала одне з провідних місць і вважалася однією з найуспішніших сфер економіки. За 2019 р. до зведеного бюджету України від туристичної галузі регіону надійшло 860,9 млн грн податків та зборів.

Таблиця 2.3.1.

SWOT-аналіз розвитку туристичного бізнесу в Львівській обл.

[складено автором]

Сильні сторони	Можливості
<p>Вигідне географічне положення. Значний історико-культурний та природно-рекреаційний потенціал. Інвестиційна привабливість регіону. Розташування курортних та оздоровчих закладів на екологічно чистих територіях. Широкий спектр допоміжних послуг (закладів харчування, розважальних закладів тощо). Значний транзитний потенціал та розвинена транспортна інфраструктура. Значна кількість санаторно-курортних закладів.</p>	<p>Співпраця з закордонними готельними мережами Поліпшення екологічної ситуації області, збереження її природного середовища. Зростаючий інтерес громадян до історико-культурної спадщини. Розвиток мережі малих приватних готелів сімейного типу. Облаштування відпочинкових територій, місць для автокемпінгів, наметових полів.</p>
Слабкі сторони	Загрози
<p>Відсутність під'їздів до багатьох туристичних об'єктів Низький рівень розвитку туристично-рекреаційної інфраструктури. Низький рівень диференціації готельних послуг та слаборозвинена мережа хостелів, мотелів, кемпінгів та пансіонатів. Неефективне використання туристично-рекреаційного потенціалу в сільській місцевості як одного з чинників зменшення безробіття. Слабка взаємодія місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо забезпечення розвитку туризму і рекреації в регіоні.</p>	<p>Кризи – політичні конфлікти, природні лиха тощо. Конкуренція з боку інших регіонів та держав. Занепад архітектурних пам'яток та урбаністичної структури міста. Зниження платоспроможного попиту населення внаслідок скорочення прибутковості основних галузей економіки.</p>

На сьогодні туризм залишається у переліку тих галузей, які зазнали найбільших втрат в усьому світі від Світової пандемії COVID-19, яка розпочалася на початку 2020 року. Відповідно до показників, які оприлюднила Організація економічного співробітництва та розвитку, міжнародний туризм "просів" на 80%.

Водночас, попит на подорожі залишається актуальним. Зараз туристи віддають перевагу не великим готелям, а зеленим садибам, замість групових

турів обирають індивідуальні мандрівки з урахуванням заходів безпеки.

В умовах такої нестабільної ситуації, управління розвитку туризму та курортів Львівської обласної державної адміністрації було розроблено план «Туризм в умовах COVID-19: план дій на 2021-2023». Метою розробленого плану є усунення основних недоліків, які негативно впливають на розвиток туристичної галузі Львівщини, учасниками якої являються структурні підрозділи Львівської обласної державної адміністрації, громадські об'єднання, інші організації. Ця Програма покликана стати концептуальною базою довгострокового розвитку туризму в області як високорентабельної галузі економіки, важливого засобу культурного та духовного виховання мешканців і гостей області [38].

У документі йдеться про проблеми та інструменти для їхнього вирішення і підтримки туризму в умовах пандемії. Відтак, експерти напрацювали заходи щодо дотримання протоколів безпеки в подорожах, підготовки маркетингових та промоційних компаній, стимулювання внутрішнього туризму та-в майбутньому-в'їзного.

Питання галузі туризму та інструменти їх розв'язання, що увійдуть до комплексної програми розвитку туризму, курортів і рекреації у Львівській області на 2021-2023 роки є:

- система інформування та швидкої координації дій учасників туристичного ринку;
- доступ до туристичних даних (відкритість даних, статистика);
- безпека туриста;
- розвиток і модернізація туристичної інфраструктури;
- брак нових, адаптованих до пандемічного і післяпандемічного періоду, туристичних продуктів і пропозицій туристичних дестинацій.

Щодо кожного пункту були розроблені конкретні інструменти які потрібні для їх втілення. Так, задля промоції туристичних можливостей Львівщини буде створено єдину туристичну платформу-сайт, буде задіяно «амбасадорів»-іноземців, які проживають на території області, системи

зворотного зв'язку з туристами, зокрема персональні рекомендації, відкриття візит-центрів, ознакування туристичних об'єктів та маршрутів.

Для промоції внутрішнього туризму й поживлення у майбутньому візитів іноземних мандрівників на Львівщину заплановано зняти відеоролики про безпеку подорожей у регіоні. В них планують показати шлях туриста від аеропорту до готелю й побут під час мандрівки.

Запропоновано залучити мобільних операторів для того, щоб інформувати про туристичні продукти регіону та карантинні обмеження у місцевостях, де перебуває мандрівник. Зокрема, важливим називають навчання з надання домедичної допомоги та протоколу дій у разі виявлення COVID-позитивного, навчання з безпеки для активного туризму.

Йдеться і про систему інформування, де б були персональні рекомендації щодо туристичних об'єктів та готових ідей для подорожей Львівщиною, ознакування безпечних місць (глобальна ініціатива Всесвітньої ради з подорожей та туризму «Подорожуй Безпечно» (SafeTravel), підготовку персоналу з галузі туризму щодо надання домедичної допомоги та протоколу дій у разі виявлення COVID-позитивного [38].

За результатами проведеної оцінки, стану туристичної діяльності Львівської області під час Світової пандемії виявлено чимало проблем, тому, для їх вирішення пропонуємо розробити тур «Мистецький Львів». Тур розрахований для працівників культури, учнів та вчителів мистецьких гуртків, туристів які люблять мистецтво. Тур розроблений згідно всіх діючих норм, і дотримання протиепідеміологічних та карантинних вимог.

Всі музеї ,заклади працюють з чітким дотриманням усіх вимог та протоколів. Під час відвідування відвідувачам роблять температурний скринінг. Відвідувати заклади можна лише в масці, заборонено знімати її впродовж всього перебування. Біля входу, кас, гардеробів та у вбиральнях розміщені станції для дезінфекції рук, позначені спеціальним маркуванням. У глядацькій залі, відвідувачі повинні тримати соціальну дистанцію 1,5 м. В театрі відвідувачі повинні зайняти сидіння через одне місце, відповідно до

місця який вказаний у білетові.

Згідно цих вимог для відвідування туру з собою потрібно обов'язково мати: маску та антисептик.

Тривалість туру: 2 дні/1ніч , міні-група 10 осіб.

Харчування: в ціну туру включені 2 сніданки і вечеря. (сніданок 2-го дня включений в ціну проживання.

Транспорт: автобус.

Проживання: готель «Шопен». Затишний готель, знаходиться в 300-метрах від Львівської ратуши та площі ринок. Розміщення в номері стандарт на двох.

Програма туру:

День 1.

08.00 Приїзд до міста Львів. Зустріч на Львівському вокзалі.

08.30 Трансфер до готелю «Шопен». Поселення.

09.00 Сніданок в кафе готелю.

10.00 Зустріч біля готелю з супроводжуючим.

10.00. – 10.30.Переїзд в с. Брюховичі.

10.30.Відвідування Музею модерної скульптури-Михайла Дзиндри. Цей музей модерної скульптури єдиний в Україні. Відвідувачі можуть побачити понад 800 унікальних творів абстрактного мистецтва.

13.00 Обід в кафе поряд з музеєм «Анна-Марія».

14.00 Переїзд до м. Львів.

14.30 Відвідування виставки в Львівській національній галереї мистецтв. Найбільший художній музей України. в якому зібрані унікальні твори живопису, скульптури, графіки мистецтва країн Західної та Східної Європи від середньовіччя до сучасності.

17.30 Майстер клас з флюїд-арту. Флюїд-арт - це напрям в абстрактному живописі, де для малювання використовується рідкий акрил без пензликів.

18.30 Зустріч з гідом. Оглядова екскурсія Старим містом. Захоплива оглядова екскурсія по Львову проходить історичним центром міста, який

занесений до переліку світової спадщини ЮНЕСКО. Впродовж екскурсії Ви познайомитесь з архітектурним ансамблем площі Ринок, Вірменським кварталом, побачите оборонні споруди, зокрема Порохову вежу, міський та королівський арсенали, фрагменти оборонних стін, відвідаєте найцінніші львівські храми: Вірменську церкву, Успенську церкву та каплицю трьох святих, Латинську катедрu, колишній костел Бернардинів, побачите інтер'єр колишнього костелу монахів Єзуїтів

21.00. Повернення до готелю. Вечеря.

21.30 Вільний час.

День 2.

09.00 Сніданок в кафе готелю. Виселення.

10.00. Зустріч з супроводжуючим біля готелю.

10.30 Національний музей. Огляд експозиції. Одна з найвизначніших в Україні скарбниць пам'яток національної культури і мистецтва — закладений 1905 р. Митрополитом Андрієм Шептицьким. Сьогодні фонди музею налічують понад 100 тис. одиниць збереження, репрезентуючи вікові традиції розвитку українського мистецтва та національної культури.

12.30 Арт-кав'ярня «Фіксаж». Тут можна попити хорошої кави з чисто Львівською випічкою або просто помилуватися унікальною колекцією, що є на сьогодні однією з найбільших на теренах східної Європи. Особливість закладу: стіни рясно удекоровані моделями більш як 300 фотоапаратів старого зразку.

14.30. Обід в кафе.

15.30 Львівський історичний музей. Відділ історичних коштовностей. Експозиція відділу «Історичні коштовності» Львівського історичного музею розташована у так званих «королівських залах» кам'яниці Корнякта-пам'ятки ренесансної архітектури XVI ст. У II пол. XVII ст.

17.00 Львівський оперний театр. Перлина на мистецькій карті світу та є одним із кращих театрів Центральної Європи та України. Пропонуємо вам оглянути цю визначну культурно-туристичну споруду Львова, ознайомитися з

діючим репертуаром театру, послухати дивовижні історії прем'єр, познайомитися з визначними артистами Львівської Опери.

18.00 Відвідування вистави в Львівському театрі. У репертуарі театру є понад п'ять десятків опер, балетів, оперет та концертних програм. Всі опери виконуються мовою оригіналу з одночасним перекладом їх змісту українською мовою (текст демонструється на табло над сценою).

20.30 Вечеря в ресторані в центрі міста.

22.00 Від'їзд групи до Львівського залізничного вокзалу.

До розробленого туру додаються: пам'ятки для туристів, умови дотримання протиепідеміологічних та карантинних вимог, довідкові та рекламні матеріали по туру (буклет що містить інформацію про Львівську область: її природно-географічні особливості, історію та культуру, відомості про основні історико-культурні пам'ятки та інше). Калькуляція туру розрахована в табл. 2.3.2.

Таблиця 2.3.2

Калькуляція туру «Мистецький Львів»

№ з/п	Назва	Ціна ,грн	Кількість	Розрахункова формула	Загальна сума
1	2	3	4	5	6
1	Вартість проживання в готелі (номер стандарт на двох)	1400	5 (1 доба)	$V_{пр} = \text{ціна одного номера} * \text{кількість номерів} * \text{дні проживання.}$	7000
2	Транспортні послуги 1 день	250	7	$V_{т1} = \text{Ціна арени} 1 \text{ год} * \text{кількість годин}$	1750
	Транспортні послуги 2 день	250	12	$V_{т2} = \text{ціна арени} 1 \text{ год} * \text{кількість годин}$	3000
3	Харчування в готелі	100	10 (2 рази)	$V_{х} = \text{ціну одного харчування} * \text{к-ть туристів} * \text{на к-ть разів приймання їжі}$	2000
4.1	Заробітна плата супроводжуючого	500	2	$V_{з} = \text{денна ставка гіда} * \text{к-ть робочих днів}$	1000
4.2	Послуги гіда	280	2,5	$V_{г} = \text{Ціна роботи гіда} 1 \text{ год} * \text{кількість годин}$	700

Продовж. табл. 2.3.2

1	2	3	4	5	6
5	Екскурсії по музеям:				
5.1.	Музей модерної скульптури+ екскурсія	90	10	Вм=ціна білету*к-ть туристів	900
5.2.	Майстер клас з флюїд-арту	100	10	Вм=ціна на одного *к-ть туристів	1000
5.3.	Національний музей	30	10	Вм=ціна білету*к-ть туристів	300
5.4.	Львівський історичний музей + екскурсія.	50+100 грн (екскурсія на всіх)	10	Вм=ціна білету*к-ть туристів+ціна екскурсії	600
5.5.	Львівський оперний театр +вистава	100+100	10	Вев=ціна білету*кількість	2000
5.6.	Арт-кав'ярня «Фіксаж»	50	10	Вм=ціна білету*к-ть туристів	500
5.7.	Львівська національна галерея мистецтв	20	10	Вм=ціна білету*к-ть туристів	200
6	Страховання	100	10	Вс=ціна страхування на одного*кількість туристів	1000
7	Прибуток	-	20%	Ціна = 20%/100% * (п1 + п2 + п3 + п4 + п5 + п6)	4390
8	Загальна вартість туру	-	-	Втз = п1 + п2 + п3 + п4 + п5 + п6 + п7	26340
9	Ціна туру на одну особу	-	-	Цп= Втз / Кількість осіб	2635

Згідно цього розрахунку ми визначили що вартість туру на одну особу складає 2635 грн. Впровадження подібних турів сприятиме покращенню туристичної діяльності в регіоні, позитивно вплине на роботу операторів внутрішнього туризму, забезпечить маркетингову підтримку іміджових турпродуктів регіону, сприятиме покращенню рівня обслуговування вітчизняних та іноземних туристів, залученню інвестицій у туристичну галузь та позиціонуванню Львівської області як провідного учасника на ринку туристичних послуг.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Аналіз туристичної діяльності у Львівській області показав, що об'єктивно область має всі передумови для інтенсивного розвитку внутрішнього та іноземного туризму: особливості географічного розміщення та рельєфу, сприятливий клімат, багатство природного, історико-культурного та туристично-рекреаційного потенціалів, і інші.

Під час дослідження був проаналізований природно-ресурсний стан Львівської області. Ми визначили що регіон багатий на природно-ресурсний капітал, що дозволяє розвивати багато видів туризму. Львівщина має передумови для перспективного розвитку культурно-пізнавального, науково-освітнього, релігійного, лікувально-оздоровчого, мисливського, екологічного, ділового, спортивного та екскурсійного туризму. Багатий природно-рекреаційний потенціал Львівської області представлений лікувальними грязями, мінеральними водами, озокеритом, водними та лісовими ресурсами.

В останні роки бурхливого розвитку на території Львівщини набуває сільський (зелений) туризм, який є порівняно з іншими видами дешевшим.

Унаслідок проведеного дослідження можна зробити такі висновки. Львівщина – стратегічно важливий культурний, політичний та економічний регіон України, який, водночас, є найбільшим туристично-відпочинковим та курортним регіоном Західної України. Головний зміст фінансової діяльності туристичного підприємства полягає в належному забезпеченні фінансування. Туристична галузь набуває дедалі важливішого значення для розвитку економіки та соціальної сфери України та Львівщини зокрема. Щодо теперішнього стану сфери туризму у Львівській обл., то існує тенденція до спаду всіх показників. Причиною цього можна вважати нестабільну економіку, воєнну ситуацію, економічну кризу, світову пандемію COVID-19.

Попри всі позитивні фактори, які сприяють розвитку туристичної галузі існують і негативні, впливу яких потрібно позбуватись:

- низький розвиток інфраструктури;
- нераціональне використання туристично-рекреаційного потенціалу;
- туристична інфраструктура не відповідає світовим стандартам;
- малий інтерес влади до розвитку туризму;
- неефективне використання природних та культурно-історичних ресурсів;
- нестабільний розвиток економіки;
- низький рівень знань про туризм серед населення і слабка реклама.
- мале інвестування в розвиток туризму.

Отже, для того, щоб туризм дійсно успішно розвивався і міг вести конкуренцію не тільки на внутрішньому, а й на міжнародному ринку, потрібно об'єднати зусилля міських та сільських органів управління, молодіжних та туристичних організацій, підприємств, щоб вести політику за якої туристична діяльність могла б максимально розвиватись. На нашу думку, в стратегії розвитку Львівщини доцільно зосередити увагу на рекреаційній системі. Повинен бути розроблений комплекс заходів, який дозволить сформувати високоефективний туристичний комплекс, що відповідатиме світовим стандартам та задовольнятиме потреби міжнародного споживача.

Туристична діяльність Львівської області має надзвичайно важливе значення для економіки нашої держави, а розвиток цієї сфери суспільного життя повинен стати одним із пріоритетних завдань на найближче майбутнє.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутко М. П. Транспортна інфраструктура як складова туристичного потенціалу України / Бутко М. П. // Ефективна економіка. – 2019. – № 3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
2. Возницький Б. Олеський замок / Б. Возницький. – Львів, 1978. –143 с.
3. Гірськолижний курорт «Плай». Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://play-karpaty.com/>.
4. Данильчук В. Ф. Методологія оцінки рекреаційних територій / В. Ф. Данильчук, Г. М. Алейникова, А. Я. Бовсуновська. – Донецьк: ДІТБ, 2003. – 197 с.
5. Департамент екології та природних ресурсів Львівської обласної державної адміністрації. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://deplv.gov.ua/>.
6. Державна служба статистики України. Головне управління статистики за 2017 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
7. Державна служба статистики України. Головне управління статистики за 2018 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
8. Державна служба статистики України. Головне управління статистики за 2019 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
9. Державна служба статистики України. Головне управління статистики у Львівській області. Населення та міграція. Офіційний сайт. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.lv.ukrstat.gov.ua/>.
10. Державна служба статистики України. Головне управління статистики у Львівській області. Основні демографічні показники. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.lv.ukrstat.gov.ua/>.

11. Дудник І. М. Транспортна географія. Підручник / І. М. Дудник. – К.: НАУ, 2016.- 288 с.
12. Дядечко Л. П. Економіка туристичного бізнесу : навчальний посібник / Л. П. Дяченко. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 224 с.
13. Про туризм: Закон України від 15 вересня 1995 р. // Урядовий кур'єр. 1995. – 16 листопада.
14. Заповідник Тустань. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://tustan.ua/>.
15. Зінкевич М. В. Географія рідного краю. Львівська область. ВНТЛ / М. В. Зінкевич. – Львів, 1998. – 64 с.
16. Івченко А. С. Україна. Фортеці, замки, палаци / А. С. Івченко, А. А. Пархоменко. – К.: Картографія, 2009. – 600 с.
17. Кам'янка-Бузька об'єднана територіальна громада Львівська область, Кам'янка-Бузький район. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<https://kbmr.gov.ua/>.
18. Кравець О. М. Курортологія : підручник / О. М. Кравець, А. А. Рябєв. – Харків: Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова, 2017. – 343 с.
19. Кузик С. П. Географія туризму. Класифікація туристичної діяльності: навч. посіб. / С. П. Кузик. – К. : Знання, 2011. – 271 с.
20. Кузьменко О. О. Особливості формування та класифікація доходів туристичного підприємства / О. О. Кузьменко. // Економіка. Управління. Інновації. Серія: Економічні науки. – 2016. – № 3. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2016_3_12
21. Курорт Моршин. Офіційний сайт . [Електронний ресурс] . Режим доступу :<http://www.morshin-ua.com/>
22. Курорт Східниця. Відпочинок у Східниці. Офіційний сайт . [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.skhidnytsia.in.ua/>.
23. Курорт Славське. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.slavske-ua.com/>.
24. Курорт Трускавець. Інформаційно-курортний центр. Офіційний сайт

[Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://truskavets.ua/>

25. Львівське обласне управління лісового та мисливського господарства. Ліси Львівщини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lvivlis.gov.ua/>.

26. Львівський портал Твоє Місто. Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://che.tvuemisto.tv/news/>.

27. Міжнародний аеропорт «Львів» Офіційний сайт . [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://lwo.aero/>.

28. Момонт Т. В. Основні фактори розвитку ринку туристичних послуг / Т. В. Момонт // Економіка. Управління. Інновації. – 2012. – № 1. – С. 19-24.

29. Музейний портал . Личаківський цвинтар [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://museum-portal.com/>.

30. Назарук М. М. Львівська область: природні умови та ресурси / М. М. Назарук. – Львів: Видавництво Старого Лева, 2018. – 592 с.

31. Національний банк України. Дані НБУ -Витрати іноземців. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>.

32. Національний Музей Львівської області. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nml.com.ua/>.

33. Новини Львова. Жахлива негода на Львівщині [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://lviv.24tv.ua>.

34. Обухов Є. В. Водоспоживання та водовідведення – важливі складові раціонального використання водних ресурсів України / Є. В. Обухов // Український гідрометеорологічний журнал. – 2011. – № 9. – С. 135-140.

35. Писаревський І. М. Організація туризму / І.М. Писаревський, М. М. Погасій. – Харків: ХНАМГ, 2008. – 541 с.

36. Трускавець. Перлина Карпат. Лікування та відпочинок в Трускавці. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://karpatykruiz.com.ua/>.

37. Укр Залізниця. Львівська залізниця. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://railway.lviv.ua/info/maps/>.

38. Укр-інформ. Мультимедійна платформа. Туризм [Електронний

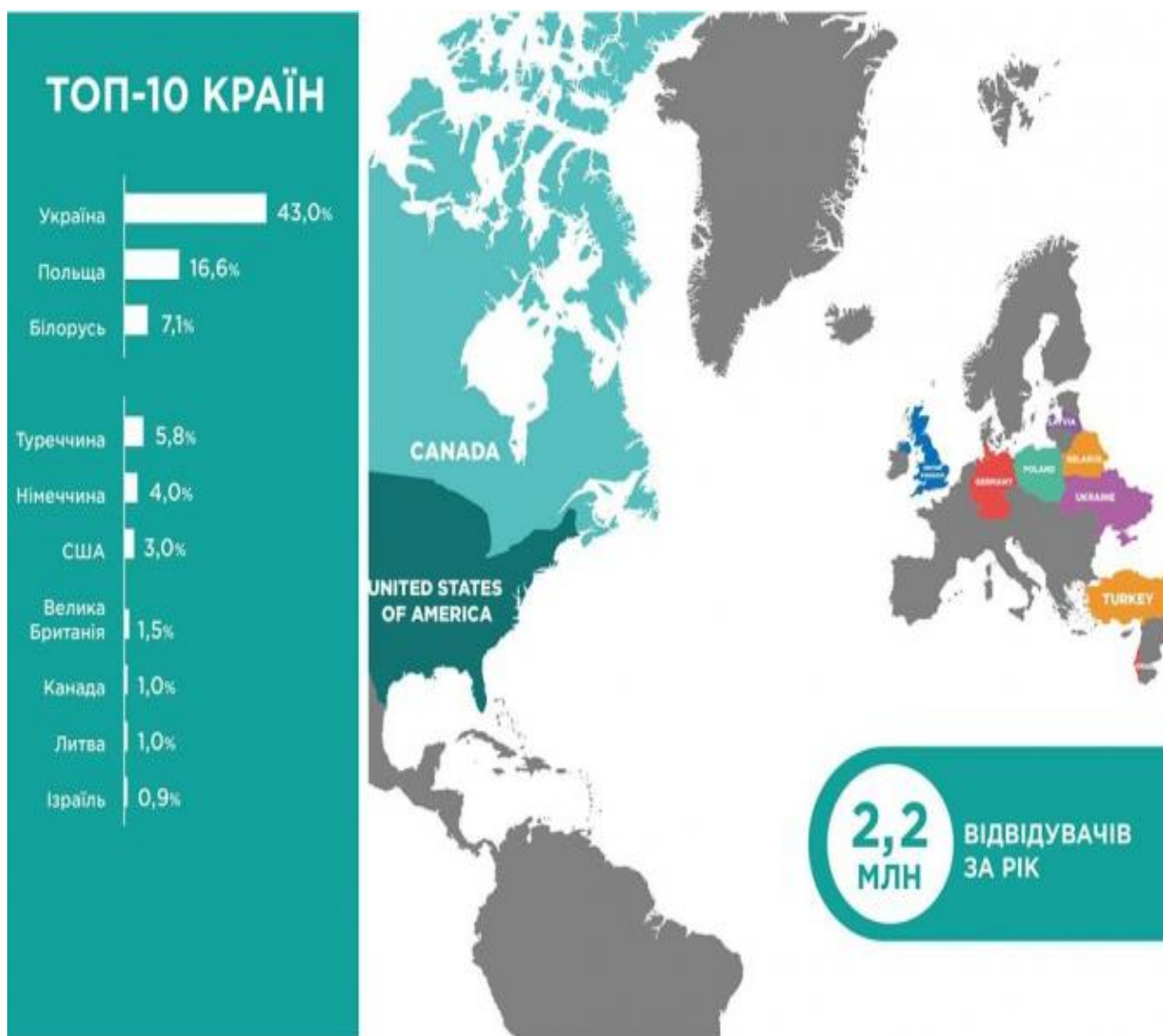
ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism>.

39. Шаблій О. І. Географія. Львівська область: 8-9 клас. Навчально методичний посібник / О. І. Шаблій, Б. П. Муха, А. В. Гурин, М. В. Зінкевич. – Львів: Пролог, 1998. – С.113-122.

40. Шейко В. М. Історія української культури / В. М.Шейко, Л. Г. Тишевська. – К.: Кондор, 2006. – 264 ст.

41. Шуплат О. М. Формування поняття «туризм» у сучасній економічній науці / О. М. Шуплат // Ефективна економіка [Електронний ресурс] : електр. наук. фах. вид. / Дніпропетр. держ. агр.-екон. ун-т. – Електрон. текст. дані. – Дніпропетровськ, 2015. – № 12. – Режим доступу : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2015/57.pdf

Додаток А1

(42)

Додаток А2

Економічна сутність доходу туристичного підприємства.

Автор	Поняття
Дядечко Л.П.	Дохід туристичних підприємств формується переважно за рахунок виручки від реалізації туристичного продукту та окремих послуг організованим і неорганізованим поодиноким туристам або туристичним групам
Мальська М.П.	Дохід туристичних підприємств формується переважно за рахунок прибутку від реалізації туристичного продукту та окремих послуг організованим і неорганізованим одиночним туристам або туристичним групам. Реалізується туристичний продукт по договору на обслуговування або ексклюзивно, за бажанням туриста, без договору
Чан Т.Х., Егорова М.С.	На отримання доходу безпосередньо впливає ціноутворення, яке має велике значення для економіки туризму
Чудновський А.Д.	Доходи в туризмі супроводжуються зростанням доходів в інших галузях: у транспорті, в підприємствах побуту, торгівлі, харчування, у закладах культури і т.д.
Бланк І.А.	Доходи служать джерелом поповнення власних оборотних коштів. За рахунок доходу формуються різні бюджетні фонди

Додаток А3

Типологія засобів розміщення туристів за ДСТУ 4527:2006

